VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69

THỨ SÁU

6.3.2026 (18.1 Bính Ngọ)

Số 28 (4319)

www.baovanhoa.vn

Email: baovanhoa@fpt.vn

TỔNG BÍ THƯ TÔ LÂM:

Tạo động lực cho cán bộ cơ sở dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm [3]

BẦU CỬ QUỐC HỘI KHÓA XVI VÀ HĐND CÁC CẤP NHIỆM KỲ 2026 - 2031

Không được phép để xảy ra bất kỳ sai sót nào trong công tác bầu cử [2]

"HẠ GIẢI" NHÀ HOÀNG ỐC TẠI LĂNG HOÀNG THÁI HẬU TỪ DỤ:

Bài học không chỉ riêng của Huế

Tháo dỡ công trình mới tại di tích lăng Hoàng Thái hậu Từ Dụ [8+9]

Ảnh: SƠN THÙY

VĂN HÓA & **SUY NGẪM**

Y phục dân tộc

● **MINH TUỆ**

Nhiều năm làm công tác bảo tồn văn hóa, người viết nghiệm ra rằng, đôi khi cái tưởng dễ nhất nhưng lại là cái khó nhất. Như thấy cái nhà rường, mình muốn người ta bảo quản, bảo tồn, lưu giữ để thiên hạ thấy trước kia ông bà tổ tiên đã tạo tác, ăn ở trong ngôi nhà ra sao, nhưng lần sau đến, đã thấy người dân tháo dỡ, xây nhà mới theo kiểu khác rồi.

Tại làng Teng huyện núi Ba Tơ trước đây, đồng bào Hrê đều ở nhà sàn, chúng tôi cứ tưởng bà con sẽ mãi lưu giữ nếp nhà như thế. Không ngờ qua thời gian, nhiều bà con đã dỡ dọn, xây nhà xi măng hết cả. **(Xem tiếp trang 2)**

TRIỂN KHAI THỰC HIỆN NGHỊ QUYẾT SỐ 80-NQ/TW VỀ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA VIỆT NAM:

Định hình tầm nhìn phát triển [7]

Không chỉ một tấm poster, đó là cách ứng xử với di sản [11]

CÔNG AN TRIỆT PHÁ HỆ THỐNG "XÔI LẠC TV":

Không có "vùng cấm" trên không gian mạng [4]

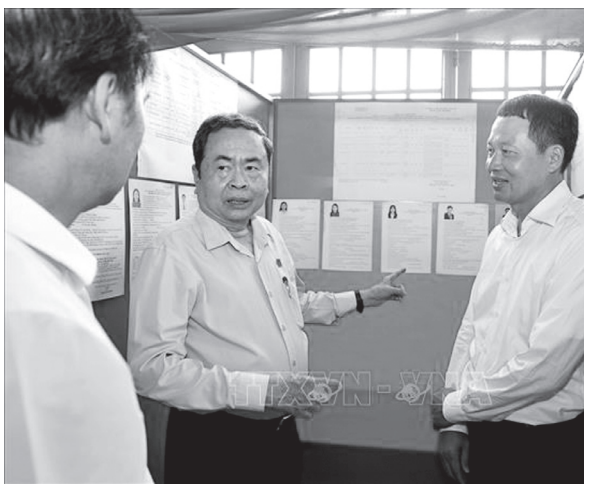
BẦU CỬ QUỐC HỘI KHÓA XVI VÀ HĐND CÁC CẤP NHIỆM KỲ 2026 - 2031

Không được phép để xảy ra bất kỳ sai sót nào trong công tác bầu cử

Sáng 5.3, Chủ tịch Quốc hội Trần Thanh Mẫn, Chủ tịch Hội đồng Bầu cử quốc gia cùng Đoàn công tác đã giám sát, kiểm tra công tác bầu cử đại biểu Quốc hội khóa XVI và đại biểu HĐND 2026-2031 tại Đồng Nai.

Trực tiếp khảo sát tại khu vực bỏ phiếu số 17, phường Tân Triều, Chủ tịch Quốc hội chỉ rõ: Đồng Nai có quy mô dân số gần 4,5 triệu người, với hơn 421 nghìn người dân tộc thiểu số, chiếm 9,4%; tổng số tín đồ tôn giáo khoảng hơn 2,5 triệu người, trong đó, đồng bào công giáo chiếm khoảng 1,4 triệu người; dân cư tạm trú tại các khu công nghiệp cũng rất đông. Với đặc thù đó, Chủ tịch Quốc hội đề nghị tại các khu vực có nhiều tín đồ tôn giáo, đồng bào công giáo cần phát huy vai trò của người có uy tín như cha xứ, linh mục,… để tuyên truyền, vận động. Đặc biệt, Ngày bầu cử (15.3) là ngày Chúa Nhật nên địa phương cần bố trí thời gian phù hợp, tạo điều kiện thuận lợi cho bà con giáo dân đi bỏ phiếu.

Đối với vùng đồng bào dân tộc thiểu số, Chủ tịch Quốc hội nhấn mạnh: Việc tuyên truyền, vận động bằng nhiều phương pháp phù hợp, thông qua già làng, trưởng bản và sử dụng tiếng dân tộc để thông tin, tuyên truyền, giúp cử tri hiểu rõ ý nghĩa của Ngày hội non sông, nơi mỗi công dân thể hiện quyền, trách nhiệm và niềm tin của mình vào sự phát triển của đất nước qua từng lá phiếu. Đồng thời, tỉnh phối hợp với ban quản lý khu công nghiệp, doanh nghiệp, chủ nhà trọ để cập nhật biến động dân cư; tạo điều kiện để cử tri đi làm xa, cử tri biến động sát ngày bầu cử vẫn được bảo đảm quyền bầu cử.

Chủ tịch Quốc hội Trần Thanh Mẫn khảo sát thực tế tại đơn vị bầu cử số 4, khu vực bỏ phiếu số 17, P.Tân Triều (Đồng Nai)
Ảnh: TTXVN

Làm việc với Ủy ban bầu cử tỉnh Đồng Nai, Chủ tịch Quốc hội Trần Thanh Mẫn và Đoàn công tác ghi nhận, đánh giá cao Ủy ban bầu cử tỉnh đã chủ động, nghiêm túc, kịp thời triển khai công tác chuẩn bị bầu cử, bảo đảm đúng pháp luật và theo đúng các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn của Trung ương. Những kết quả bước đầu cho thấy tinh thần trách nhiệm cao, sự đồng thuận và phối hợp nhịp nhàng giữa cấp ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc cùng các lực lượng tham gia công tác bầu cử. Nêu rõ thời gian đến ngày bầu cử rất ngắn và còn rất nhiều việc phải triển khai, thực hiện, yêu cầu vừa khẩn trương, vừa bao quát, vừa tỉ mỉ, Chủ tịch Quốc hội đề nghị tỉnh quan tâm thực hiện một số nội dung trọng tâm.

Dự kiến, cuối tháng 3.2026, Hội đồng Bầu cử quốc gia sẽ công bố kết quả bầu cử, danh sách trúng cử đại biểu Quốc hội, Chủ tịch Quốc hội nhấn mạnh không được phép để xảy ra bất kỳ sai sót nào dù là nhỏ nhất.

P.V

Y phục...

(Tiếp theo trang 1)

Hỏi sao không lưu giữ nhà sàn, bà con đều bảo không còn gỗ cây để làm, nay lại có tài sản, tiền bạc trong nhà thì làm sao giữ, làm nhà sàn lại đắt và mất công hơn nhà xây, nên xây nhà là tiện nhất.

Hay như y phục dân tộc là chuyện dễ hơn cái nhà sàn rất nhiều, nói cho đúng là người ta không quá khó để mua sắm và mặc. Nhưng rồi cũng thấy lác đác người mặc, chủ yếu là người già, còn lớp trẻ phần nhiều ưa chuộng quần áo "tân thời". Cái khó của việc bảo tồn nếp nhà sàn cũng như y phục dân tộc là nó thuộc quyền của cá nhân, không ai ép buộc được. Mặc gì và ở thế nào là quyền của từng người. Vậy nên vấn đề ở đây chính là nhận thức cá nhân, của nhiều cá nhân trong một tổng thể xã hội.

Nếu quan sát tổng thể xã hội thì thấy ở người Kinh lẫn đồng bào dân tộc thiểu số đều dùng âu phục rất nhiều. Với người Kinh, một thời gian dài người ta gần như "quên" áo dài khăn đóng của nam, áo dài của nữ. Nhưng trong thời gian gần đây, "phong trào áo dài", nhất là trong dịp lễ tết, đã trở lại. Giám đốc Sở VHTTDL TP Huế Phan Thanh Hải là người luôn nhiệt tình cổ súy mặc áo dài và tự ông cũng mặc áo dài rất đẹp, trông rất lịch lãm (tất nhiên cũng nhờ con người đẹp).

Tết Bính Ngọ 2026 thiên hạ rục rịch mặc áo dài. Cộng đồng xã hội sau khi "phiêu lưu" với nhiều kiểu ăn mặc, nhiều người nhận thức lại về vẻ đẹp của y phục dân tộc. Có lần người viết thấy nhiều cụ bà quê Bắc Ninh mặc áo tứ thân, màu bã trầu, đầu vấn khăn đen, thấy quả là đẹp. Giá như các cô gái trẻ đẹp mặc các y phục kiểu này ắt hẳn các cô sẽ đằm thắm hơn nhiều. Cái đẹp của y phục dân tộc đã sàng lọc qua biết bao thời gian mới có được. Nó khác với cái đẹp của mode, thay đổi luôn luôn. Ở đồng bào thiểu số cũng vậy. Đến Sơn La chúng tôi thích nhất ra phố nhìn đồng bào Thái diện y phục dân tộc của mình đi làm, đi dạo, hơn là thấy họ mặc quần áo "tân thời", dù cái nào cũng đẹp.

Lại nghĩ xưa kia mỗi dân tộc gần như hình thành một lối y phục riêng, nhờ vậy đến nay ta có một "bộ sưu tập" y phục dân tộc vô cùng phong phú. Nhưng sao mỗi dân tộc lại có kiểu y phục? Là vì mỗi dân tộc có môi trường tự nhiên, trình độ xã hội phát triển không hoàn toàn giống nhau. Cũng là vì mặc khác nhau để phân biệt dân tộc này với dân tộc khác, không lẫn vào nhau. Khi ra nước ngoài, nếu ta dùng Âu phục hẳn người ta không phân biệt người Việt với các dân tộc khác ở Á Đông. Cũng như vậy, nếu cùng mặc Âu phục, thì các dân tộc trong cộng đồng 54 dân tộc Việt Nam cũng sẽ khó phân biệt với nhau. Đó là xét theo chiều đồng đại. Ở chiều lịch đại, mặc y phục dân tộc chính là ý thức về sự kế thừa, kết nối. Người ta mặc là để che thân, để làm đẹp, nhưng thiêng liêng cao quý hơn chính là để ta nhớ về cội nguồn, tri ân các thế hệ trước đã sáng tạo và lưu truyền lại văn hóa trang phục.

Người viết đồ rằng do chưa hiểu hết ý nghĩa của y phục dân tộc mà nhiều người không chú ý đến nó, dẫn đến văn hóa trang phục có nguy cơ nghèo đi. Khi ta dùng Âu phục không ai bảo ta không dùng y phục dân tộc. Nói cho đúng thì nó không phải loại trừ nhau, mà có thể song song tồn tại. Người ta có thể sắm y phục kiểu mới, đồng thời cũng sắm y phục dân tộc. Những lúc đi làm có thể mặc y phục mới, mà lúc lễ tết có thể dùng y phục dân tộc, để thể hiện niềm tự hào về dân tộc mình, để nhớ nguồn cội của mình. Người làm công tác bảo tồn văn hóa cũng nên trao đổi với các cộng đồng ý nghĩa ấy để mọi người cùng hiểu và làm theo.

Có khó gì đâu. Nhưng mà khó, vì nó là sự lay chuyển ý thức con người. ■

"Chấm dứt bạo lực, vun đắp yêu thương"

Bộ VHTTDL vừa ban hành văn bản số 960/BVHTTDL-VHCSGĐTV về việc hướng dẫn triển khai Tháng hành động quốc gia về phòng, chống bạo lực gia đình.

Theo đó, việc triển khai Tháng hành động nhằm nâng cao vai trò, trách nhiệm của các cấp, các ngành từ Trung ương đến địa phương trong tổ chức triển khai công tác phòng, chống bạo lực gia đình; huy động sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị - xã hội tham gia công tác phòng, chống bạo lực gia đình. Tăng cường và thực hiện có hiệu quả công tác truyền thông trên diện rộng nhằm nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các cơ quan, tổ chức, cá nhân về phòng, chống bạo lực gia đình; giảm thiểu các thiệt hại kinh tế - xã hội do bạo lực gia đình gây ra, từ đó góp phần xây dựng gia đình văn hóa, xã hội văn minh.

Ngoài ra, việc triển khai cũng thu hút sự quan tâm, đề cao vai trò, trách nhiệm và tính chủ động tham gia hành động của cá nhân, gia đình, cộng đồng, cơ quan, tổ chức về phòng, chống bạo lực gia đình; đẩy mạnh việc thực hiện ứng dụng công nghệ thông tin, ứng dụng khoa học công nghệ, chuyển đổi số trong tuyên truyền, phổ biến pháp luật, chính sách và triển khai các hoạt động hưởng ứng Tháng hành động quốc gia về phòng, chống bạo lực gia đình. Với chủ đề truyền thông: "Chấm dứt bạo lực, vun đắp yêu thương", Tháng hành động quốc gia về phòng, chống bạo lực gia đình sẽ được triển khai từ ngày 1.6.2026 đến ngày 30.6.2026.

Các Bộ, ngành, tổ chức đoàn thể trung ương và UBND các tỉnh, thành phố căn cứ nhiệm vụ được giao và hướng dẫn này ban hành văn bản chỉ đạo, hướng dẫn các cơ quan, đơn vị trực thuộc triển khai các hoạt động phòng, chống bạo lực gia đình hưởng ứng Tháng hành động quốc gia về phòng, chống bạo lực gia đình năm 2026. Tùy thuộc vào điều kiện cụ thể, từng Bộ, ngành, tổ chức đoàn thể Trung ương và UBND các tỉnh, thành phố cân nhắc và lựa chọn việc tổ chức các hoạt động truyền thông hưởng ứng Tháng hành động quốc gia về phòng, chống bạo lực gia đình, theo các hình thức sau: Tổ chức Lễ phát động Tháng hành động quốc gia về phòng, chống bạo lực gia đình năm 2026; Tổ chức Lễ mít tinh hưởng ứng Tháng hành động quốc gia về phòng, chống bạo lực gia đình và các hoạt động truyền thông khác.

Bên cạnh đó, sẽ tăng cường công tác kiểm tra về phòng, chống bạo lực gia đình tại các cơ quan, đơn vị, địa phương trong Tháng hành động quốc gia về phòng, chống bạo lực gia đình. Kịp thời xử lý nghiêm các hành vi vi phạm phòng, chống bạo lực gia đình. Việc triển khai Tháng hành động quốc gia về phòng, chống bạo lực gia đình phải được tiến hành đồng bộ, thực chất, bảo đảm hiệu quả, tiết kiệm, phù hợp với tình hình thực tế tại cơ quan, đơn vị và địa phương.

L.SƠN

Giá xăng, dầu đồng loạt tăng mạnh

Từ 15h00 hôm qua 5.3, giá các loại xăng, dầu đã đồng loạt tăng mạnh theo quyết định của liên Bộ Công thương - Tài chính. Kỳ điều hành này, trước diễn biến giá xăng dầu thế giới, biến động tỷ giá VND/USD và các quy định hiện hành, liên Bộ Công thương - Tài chính quyết định phương án điều hành giá xăng dầu nhằm bảo đảm biến động giá xăng dầu trong nước phù hợp với biến động giá xăng dầu thế giới.

Tiếp tục duy trì mức chênh lệch giá giữa xăng sinh học E5RON92 và xăng khoáng RON95 ở mức hợp lý để khuyến khích sử dụng nhiên liệu sinh học theo chủ trương của Chính phủ; bảo đảm hài hòa lợi ích giữa các chủ thể tham gia thị trường. Liên Bộ Công thương - Tài chính cũng không thực hiện trích lập và không chi Quỹ Bình ổn giá xăng dầu đối với tất cả các mặt hàng. Theo đó, xăng E5RON92 không cao hơn 21.449 đồng/lít (tăng 1.926 đồng/lít so với giá cơ sở hiện hành), thấp hơn xăng RON95-III 891 đồng/lít; xăng RON95-III không cao hơn 22.340 đồng/lít (tăng 2.189 đồng/lít so với giá cơ sở hiện hành); dầu điêzen 0.05S không cao hơn 23.037 đồng/lít (tăng 3.758 đồng/lít so với giá cơ sở hiện hành); dầu hỏa không cao hơn 26.601 đồng/lít (tăng 7.132 đồng/lít so với giá cơ sở hiện hành); dầu madút 180CST 3.5S không cao hơn 17.496 đồng/kg (tăng 1.807 đồng/kg so với giá cơ sở hiện hành).

Như vậy, tính từ đầu năm 2026 đến nay, giá xăng dầu trong nước đã trải qua 10 phiên điều chỉnh, trong đó xăng RON 95 có 4 lần giảm, 6 lần tăng; xăng E5RON92 có 4 lần giảm, 6 lần tăng; dầu điêzen có 2 lần giảm, 8 lần tăng. Việc điều chỉnh giá bán lẻ xăng dầu do các thương nhân đầu mối và phân phối quyết định, nhưng không được thực hiện sớm hơn 15h00 ngày 5.3.

B.N

TỔNG BÍ THƯ TÔ LÂM:

Tạo động lực cho cán bộ cơ sở dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm

Đổi mới tuyển chọn, bố trí và sử dụng cán bộ theo nguyên tắc "đúng người - đúng việc - đúng địa bàn"; rà soát việc bố trí đội ngũ sau sắp xếp đơn vị hành chính; khắc phục tình trạng chồng chéo chức năng hoặc "thừa người quen việc cũ nhưng thiếu người làm việc mới".

Tổng Bí thư Tô Lâm phát biểu chỉ đạo tại buổi làm việc — Ảnh: TTXVN

Sáng qua 5.3, tại trụ sở Trung ương Đảng, Tổng Bí thư Tô Lâm chủ trì buổi làm việc với Ban Tổ chức Trung ương về các giải pháp nâng cao chất lượng cán bộ cơ sở, và đã nhấn mạnh như trên.

Phát biểu kết luận buổi làm việc, Tổng Bí thư Tô Lâm nhấn mạnh, hiện nay đất nước bước vào giai đoạn phát triển mới với yêu cầu rất cao: Tiếp tục xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị; tổ chức lại bộ máy theo hướng tinh gọn, hiệu lực, hiệu quả; vận hành chính quyền địa phương 2 cấp; đẩy mạnh phân cấp, phân quyền; thúc đẩy tăng trưởng nhanh, bền vững và hiện thực hóa các mục tiêu chiến lược dài hạn đến giữa thế kỷ XXI.

Trong bối cảnh đó, nâng cao chất lượng cán bộ cơ sở phải là nhiệm vụ thường xuyên, nhiệm vụ chiến lược có ý nghĩa quyết định đối với năng lực quản trị, điều hành, thực hiện nhiệm vụ chính trị của đất nước. Vì vậy, cần chuyển mạnh từ tư duy bổ sung nhân sự, bồi dưỡng chung chung sang tư duy quản trị cán bộ hiện đại hơn: Chuẩn hóa năng lực theo vị trí việc làm, đánh giá bằng kết quả đầu ra, siết chặt kiểm soát quyền lực, đồng thời tạo động lực để cán bộ dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung.

Trước tình hình và yêu cầu nhiệm vụ hiện nay, Tổng Bí thư gợi mở cần, chuẩn hóa lại "chân dung cán bộ cơ sở" theo chức năng mới của chính quyền địa phương 2 cấp. Giải pháp nền tảng là xác định lại chuẩn cán bộ cơ sở theo yêu cầu nhiệm vụ mới, thay vì duy trì một bộ tiêu chí chung cho mọi nơi, mọi việc; xây dựng khung năng lực theo vị trí việc làm. Cán bộ không chỉ ở mức "đủ tiêu chuẩn", mà phải đáp ứng công việc theo từng vị trí, từng địa bàn. Mỗi tỉnh, thành phố nên có khung chuẩn thống nhất cho các nhóm chức danh cấp xã, phường, kèm phụ lục năng lực ưu tiên cho địa bàn đặc thù.

Tổng Bí thư chỉ rõ, đổi mới tuyển chọn, bố trí và sử dụng cán bộ theo nguyên tắc "đúng người - đúng việc - đúng địa bàn"; rà soát việc bố trí đội ngũ sau sắp xếp đơn vị hành chính; khắc phục tình trạng chồng chéo chức năng hoặc "thừa người quen việc cũ nhưng thiếu người làm việc mới". Áp dụng cơ chế thử thách có thời hạn đối với một số vị trí trọng yếu; tăng luân chuyển ngang và luân chuyển có mục tiêu; bố trí cán bộ theo đặc điểm địa bàn. Bố trí cán bộ phải hướng tới mục tiêu nâng năng lực quản trị địa phương, chứ không chỉ ổn định tổ chức theo nghĩa hành chính.

Nâng cấp đào tạo, bồi dưỡng từ "học để đủ chứng chỉ" sang "huấn luyện theo bài toán thực tiễn", "thạo việc"; chuyển sang bồi dưỡng theo chức danh và theo vấn đề; huấn luyện theo tình huống; hỗ trợ tại chỗ giữa cán bộ giàu kinh nghiệm với cán bộ trẻ; học trên thực tiễn của địa phương; bổ sung nội dung về phục vụ doanh nghiệp, kinh tế số nông thôn, du lịch cộng đồng, quản trị rủi ro xã hội, kỹ năng truyền thông chính sách và phối hợp liên ngành. Thiết lập cơ chế đánh giá cán bộ bằng kết quả đầu ra và sự hài lòng của nhân dân; xây dựng hệ thống đánh giá đa chiều, định lượng hóa phù hợp với từng chức danh.

Tổng Bí thư nhấn mạnh, phải siết chặt kiểm soát quyền lực trong công tác cán bộ ở cấp cơ sở, phòng ngừa vi phạm từ sớm, từ xa; thực hiện nghiêm các quy định của Đảng về kiểm soát quyền lực và phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ; công khai tiêu chí, quy trình trong nội bộ; tăng hồ sơ điện tử, công khai "hồ sơ công vụ"; thiết lập cơ chế phản ánh nội bộ, bảo vệ người phản ánh đúng; kiểm tra chéo định kỳ giữa cấp cơ sở và cấp trên. Tạo động lực cho cán bộ cơ sở dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung; quán triệt đầy đủ chủ trương khuyến khích và bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo vì lợi ích chung; đồng thời phân biệt rõ giữa sáng tạo đúng quy định với làm ẩu, làm tắt hoặc lợi dụng sáng tạo để vi phạm, trục lợi. Ở cấp cơ sở, có thể thiết kế danh mục việc khó cần người chịu trách nhiệm; cơ chế xin ý kiến nhanh đối với tình huống mới; đánh giá riêng các sáng kiến có hiệu quả; biểu dương kịp thời cán bộ xử lý tốt việc phức tạp, tồn đọng kéo dài.

Tổng Bí thư cho rằng, phải đẩy mạnh chuyển đổi số trong quản trị cán bộ và trong thực thi công vụ hằng ngày; số hóa quản trị cán bộ, đồng thời nâng kỹ năng số trong thực thi công vụ. Khi gắn chuyển đổi số với công tác cán bộ, cấp cơ sở sẽ nâng được tốc độ xử lý công việc, tính minh bạch và khả năng phối hợp liên thông. Thiết kế giải pháp theo vùng, miền, khu vực, thống nhất nguyên tắc, linh hoạt triển khai. Cách làm phù hợp là thống nhất khung chuẩn về phẩm chất, năng lực, đánh giá, kiểm soát quyền lực, đào tạo, bồi dưỡng; đồng thời cho phép địa phương điều chỉnh trọng tâm theo đặc thù địa bàn.

Về tổ chức thực hiện, Tổng Bí thư yêu cầu, cấp ủy các cấp xác định nâng cao chất lượng cán bộ cơ sở là khâu đột phá trong nâng cao năng lực lãnh đạo, cầm quyền, sức chiến đấu của tổ chức đảng và hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước ở địa phương; đưa nội dung này vào chương trình công tác toàn khóa, hằng năm và kế hoạch kiểm tra, giám sát. UBND các cấp, cơ quan nội vụ và bộ phận tổ chức cấp ủy phối hợp xây dựng khung năng lực vị trí việc làm đối với đội ngũ cán bộ, công chức cấp cơ sở; rà soát, phân loại đội ngũ hiện có; xác định "khoảng trống" năng lực và kế hoạch bồi dưỡng theo lộ trình... Tăng cường vai trò giám sát của Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân đối với chất lượng phục vụ của đội ngũ cán bộ cơ sở; coi đây là kênh thông tin quan trọng để điều chỉnh công tác cán bộ theo tinh thần gần dân, hiểu dân, học dân, có trách nhiệm với dân...

P.V (tổng hợp)

Lập Tổ công tác bảo đảm an ninh năng lượng trước diễn biến phức tạp tại Trung Đông

Thủ tướng Phạm Minh Chính vừa ký Quyết định số 385/QĐ-TTg thành lập Tổ công tác bảo đảm an ninh năng lượng trước diễn biến phức tạp của cuộc xung đột quân sự tại Trung Đông (Tổ công tác). Phó Thủ tướng Bùi Thanh Sơn làm Tổ trưởng Tổ công tác bảo đảm an ninh năng lượng trước diễn biến phức tạp của cuộc xung đột quân sự tại Trung Đông.

Tổ công tác có nhiệm vụ giúp Thủ tướng Chính phủ chỉ đạo, đôn đốc, điều hòa, phối hợp giữa các Bộ, ngành để giải quyết các nhiệm vụ liên quan đến việc đảm bảo an ninh năng lượng trong tình hình khủng hoảng tại Trung Đông. Thường xuyên theo dõi, đánh giá, dự báo tình hình tổ chức triển khai thực hiện, kiểm tra, tổng hợp; kịp thời giải quyết, tháo gỡ khó khăn, vướng mắc liên quan nhằm bảo đảm cung ứng đầy đủ xăng dầu cho hoạt động sản xuất kinh doanh và tiêu dùng của người dân. Đồng thời, nghiên cứu, đề xuất với Thủ tướng Chính phủ phương hướng, giải pháp, cơ chế, chính sách tháo gỡ vướng mắc, chủ động dự báo và có phản ứng chính sách linh hoạt, kịp thời, hiệu quả, không để bị động, bất ngờ về an ninh năng lượng, kịp thời báo cáo Thủ tướng Chính phủ những vấn đề vượt thẩm quyền. Thực hiện các nhiệm vụ cụ thể khác có liên quan đến an ninh năng lượng và theo phân công, chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ.

Yêu cầu các Bộ, cơ quan, báo cáo, cung cấp thông tin, hồ sơ, tài liệu liên quan; mời lãnh đạo các Bộ, cơ quan tham gia các cuộc họp của Tổ công tác; các quyền hạn khác được Thủ tướng Chính phủ giao. Tổ công tác chịu trách nhiệm trước Thủ tướng Chính phủ về việc thực hiện các nhiệm vụ quy định tại Quyết định này. Tổ công tác làm việc theo chế độ tập thể, đề cao trách nhiệm cá nhân người đứng đầu; các thành viên thực hiện nhiệm vụ theo chế độ kiêm nhiệm, chịu trách nhiệm về nhiệm vụ được phân công.

Tổ công tác có trách nhiệm báo cáo Thủ tướng Chính phủ về tình hình hoạt động của Tổ công tác, báo cáo đột xuất theo yêu cầu của Thủ tướng Chính phủ. Bộ Công Thương là cơ quan thường trực của Tổ công tác; sử dụng bộ máy của mình để thực hiện nhiệm vụ giúp việc Tổ công tác; xây dựng Quy chế hoạt động của Tổ công tác trình Tổ trưởng ký ban hành; xây dựng kế hoạch, chương trình công tác; chuẩn bị tài liệu, báo cáo và dự thảo thông báo kết luận của các cuộc họp của Tổ công tác; tổng hợp, báo cáo các hoạt động chung của Tổ công tác và thực hiện một số nhiệm vụ khác do Tổ trưởng giao. **V.D**

Siết chặt an toàn sau sự cố cháy tàu du lịch trên vịnh Hạ Long

Trước những diễn biến phức tạp về an toàn giao thông đường thủy, đặc biệt là sau sự cố cháy tàu du lịch lưu trú Signature Royal (số đăng ký QN-7269) ngày 27.2 vừa qua, Sở Xây dựng tỉnh Quảng Ninh đã có văn bản 724/SXD-QLVTPT&NL về việc tăng cường bảo đảm an toàn cho tàu du lịch trên vịnh Hạ Long và vịnh Bái Tử Long.

Sở này yêu cầu các chủ tàu du lịch phải khẩn trương kiểm tra toàn bộ điều kiện an toàn kỹ thuật và bảo vệ môi trường, chỉ đưa phương tiện vào hoạt động khi đáp ứng đầy đủ các tiêu chuẩn pháp lý. Các chủ tàu cần kiểm tra tập trung vào hệ thống điện buồng máy, khu vực bếp, kho nhiên liệu và các thiết bị sinh nhiệt; đặc biệt lưu ý các hệ thống dây dẫn điện đi ngầm trong vách tại các tàu vỏ gỗ nhằm kịp thời khắc phục các vị trí có nguy cơ chập cháy. Các chủ tàu tuyệt đối không được tự ý cơi nới, thay đổi kết cấu buồng phòng hoặc lắp đặt thêm thiết bị điện trái với hồ sơ thiết kế đã thẩm định. Các phương tiện phải đảm bảo duy trì nguồn điện 24/24h cho hệ thống cảnh báo cháy, thiết bị thông tin liên lạc VHF và định vị GPS/AIS để kịp thời xử lý các tình huống khẩn cấp.

Bên cạnh trách nhiệm của chủ tàu, lực lượng Cảng vụ Đường thủy và Đăng kiểm phương tiện tỉnh Quảng Ninh cũng được yêu cầu nâng cao trách nhiệm thực thi công vụ. Quy trình cấp phép rời cảng, bến sẽ được siết chặt, chỉ cho phép xuất bến khi kiểm tra đầy đủ các điều kiện an toàn, bằng cấp chuyên môn của thuyền viên và số lượng hành khách theo đúng định biên.

Các đơn vị đăng kiểm có nhiệm vụ tăng cường giám sát chặt chẽ quá trình sửa chữa, cải hoán và kiên quyết yêu cầu chủ tàu khắc phục triệt để các tồn tại trước khi cấp giấy chứng nhận an toàn kỹ thuật. Việc triển khai quyết liệt các biện pháp này thể hiện sự thống nhất giữa địa phương và Trung ương trong việc phòng ngừa rủi ro, quyết tâm giữ vững hình ảnh vịnh Hạ Long là điểm đến an toàn và thân thiện.

B.N

CÔNG AN TRIỆT PHÁ HỆ THỐNG "XÔI LẠC TV":

Không có "vùng cấm" trên không gian mạng

T.SƯƠNG - X.TÙNG

Theo lãnh đạo Cục An ninh mạng và phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao, việc bảo vệ bản quyền trên không gian mạng là yêu cầu cốt lõi để thực hiện có hiệu quả các Nghị quyết của Đảng về phát triển văn hóa và thúc đẩy đổi mới sáng tạo.

Ngày 5.3, Cục An ninh mạng và phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao (A05, Bộ Công an) thông tin về vụ án xâm phạm quyền tác giả, quyền liên quan; Tổ chức đánh bạc và đánh bạc trên hệ thống Xôi Lạc TV. Việc triệt phá hệ thống "Xôi Lạc TV" góp phần từng bước tạo môi trường cạnh tranh lành mạnh, khuyến khích sáng tạo, chuyển giao công nghệ và hình thành các ngành công nghiệp văn hóa có giá trị gia tăng cao.

Trước đó, qua công tác nắm tình hình, Cục An ninh mạng và phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao, Bộ Công an đã phát hiện dấu hiệu hoạt động vi phạm pháp luật thông qua hệ thống website được biết đến với tên gọi "Xôi Lạc TV". Hệ thống này có biểu hiện phát tán, tiếp sóng trái phép một số nội dung thuộc quyền khai thác hợp pháp của các chủ thể quyền; đồng thời lồng ghép quảng cáo, đường dẫn, cơ chế điều hướng tới các nền tảng liên quan hoạt động cờ bạc, đánh bạc. Các hoạt động nêu trên gây ảnh hưởng tiêu cực đến trật tự, an toàn xã hội; tiềm ẩn nguy cơ phát sinh tội phạm và vi phạm pháp luật; đồng thời xâm hại quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân.

Trên cơ sở tài liệu, chứng cứ thu thập được, ngày 2.2, Cục An ninh mạng và phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao đã chủ trì, phối hợp Công an tỉnh Hưng Yên triển khai triệt phá đường dây tội phạm trên. Theo Cục A05, Cơ quan Cảnh sát điều tra Công an tỉnh Hưng Yên đã khởi tố 30 bị can liên quan đường dây phát sóng trái phép các nội dung thể thao, phim ảnh trên hệ thống "Xôi Lạc TV", đồng thời tổ chức đánh bạc và đánh bạc trên không gian mạng. Kết quả điều tra bước đầu xác định, hệ thống "Xôi Lạc TV" hoạt động dưới dạng website phát trực tuyến, phát tán và tiếp sóng trái phép nhiều nội dung thuộc quyền khai thác hợp pháp của các đơn vị sở hữu bản quyền. Cùng với đó, hệ thống này còn lồng ghép quảng cáo, đường dẫn và cơ chế điều hướng người xem tới các nền tảng có liên quan đến hoạt động cờ bạc, đánh bạc trực tuyến.

> *Việc bảo vệ bản quyền trên không gian mạng là yêu cầu cốt lõi để thực hiện có hiệu quả các Nghị quyết của Đảng về phát triển văn hóa và thúc đẩy đổi mới sáng tạo. Việc triệt phá hệ thống "Xôi Lạc TV" góp phần từng bước tạo môi trường cạnh tranh lành mạnh, khuyến khích sáng tạo, chuyển giao công nghệ và hình thành các ngành công nghiệp văn hóa có giá trị gia tăng cao. Hành vi xâm phạm quyền tác giả, quyền liên quan đang được các cơ quan phối hợp với chủ thể quyền và cơ quan chuyên môn thống kê, thẩm định theo quy định.*
>
> **(Lãnh đạo Cục An ninh mạng và phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao)**

Theo lãnh đạo Cục An ninh mạng và phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao, việc bảo vệ bản quyền trên không gian mạng là yêu cầu cốt lõi để thực hiện có hiệu quả các Nghị quyết của Đảng về phát triển văn hóa và thúc đẩy đổi mới sáng tạo. Việc triệt phá hệ thống "Xôi Lạc TV" góp phần từng bước tạo môi trường cạnh tranh lành mạnh, khuyến khích sáng tạo, chuyển giao công nghệ và hình thành các ngành công nghiệp văn hóa có giá trị gia tăng cao. Hành vi xâm phạm quyền tác giả, quyền liên quan đang được các cơ quan phối hợp với chủ thể quyền và cơ quan chuyên môn thống kê, thẩm định theo quy định. Do vụ việc có tính chất phức tạp, nhiều nguồn dữ liệu, nhiều kênh trung gian, con số thiệt hại sẽ được công bố khi đủ căn cứ.

Việc lồng ghép nội dung quảng cáo đều hướng tới hoạt động có dấu hiệu tổ chức đánh bạc, đánh bạc và phát tán nội dung độc hại cũng gây nguy cơ lôi kéo người dùng, nhất là thanh thiếu niên vào các hành vi vi phạm pháp luật, ảnh hưởng an ninh trật tự. Việc triệt phá đường dây tội phạm trên hệ thống "Xôi Lạc TV" là hồi chuông cảnh tỉnh cho những đối tượng đang thực hiện và những cá nhân có ý định làm giàu bất chính trên công sức sáng tạo của người khác. Mọi hành vi ẩn danh trên không gian mạng đều để lại dấu vết. Cục An ninh mạng và phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao khẳng định không có "vùng cấm" trên không gian mạng. Mọi hành vi vi phạm bản quyền, tổ chức đánh bạc và đánh bạc sẽ bị truy vết tận gốc và xử lý nghiêm minh trước pháp luật. Trong thời gian tới, công tác phòng ngừa, đấu tranh với hoạt động vi phạm pháp luật trong lĩnh vực "bản quyền số" sẽ tiếp tục được đẩy mạnh với sự tham gia của nhiều lực lượng, nhiều giải pháp công nghệ.

Cục An ninh mạng và phòng, chống tội phạm về sử dụng công nghệ cao khuyến cáo người dân tuyệt đối không truy cập, không chia sẻ các đường dẫn xem chương trình thể thao, phim ảnh... hoạt động vi phạm bản quyền. Việc truy cập vào các trang mạng này, người dùng có nguy cơ bị cài mã độc đánh cắp thông tin cá nhân, tài khoản ngân hàng và bị lôi kéo vào tệ nạn cờ bạc. Khi phát hiện dấu hiệu vi phạm, đề nghị thông báo cho cơ quan chức năng có thẩm quyền để xử lý. ■

Từng "làm mưa làm gió" trên không gian mạng, nay hệ thống "Xôi Lạc TV" đã bị triệt phá

Nhiều trường điều chỉnh phương án tuyển sinh 2026

● HOÀNG HƯƠNG

Mùa tuyển sinh đại học 2026 chưa bước vào giai đoạn cao điểm đăng ký nguyện vọng, nhưng nhiều trường đã sớm công bố thông tin dự kiến phương thức xét tuyển.

Bên cạnh câu chuyện số lượng phương thức hay tổ hợp môn, một thay đổi được nhắc tới ngay trong các đề án là tổng điểm cộng trong xét tuyển không vượt quá 3 điểm theo thang 30.

Thí sinh dự thi tốt nghiệp THPT năm 2025

Chốt sớm cách tính điểm

Nếu nhìn đơn thuần, đây là mức khống chế 10% tổng điểm xét tuyển. Tuy nhiên, trong bối cảnh vài năm gần đây các trường xây dựng phương án theo hướng đa phương thức, kết hợp điểm thi tốt nghiệp THPT, điểm thi riêng, học bạ, chứng chỉ quốc tế và thành tích bổ trợ, giới hạn này tác động trực tiếp đến cách tính điểm và cách phân bổ lợi thế giữa các nhóm thí sinh.

Trường Đại học Văn hóa Hà Nội trong thông tin dự kiến tuyển sinh 2026 đã nêu rõ tổng điểm cộng (gồm điểm thưởng và điểm khuyến khích) không vượt quá 3 điểm theo thang 30 và điểm xét tuyển cuối cùng không vượt quá mức tối đa của thang điểm. Việc đưa nội dung này vào ngay đề án cho thấy nhà trường đã "đóng khung" tham số tính điểm từ đầu, thay vì chờ đến khi quy chế hoàn tất. Học viện Ngân hàng khi công bố phương thức tuyển sinh 2026 cũng xác định điểm cộng khuyến khích tối đa 3 điểm. Đáng chú ý hơn là cách xử lý chứng chỉ ngoại ngữ quốc tế. Thay vì để chứng chỉ có thể tạo ra nhiều tầng lợi thế trong cùng một phương thức, điểm khuyến khích được tính trong giới hạn chung. Khi lợi thế bổ trợ bị khống chế, phần điểm thi chính trở lại vai trò trung tâm.

Như vậy, có thể thấy một sự điều chỉnh thực tế trong cách thiết kế phương án tuyển sinh của nhiều trường. Trước đây, với những phương thức kết hợp nhiều yếu tố, phần điểm cộng có thể tạo ra chênh lệch đáng kể giữa các nhóm nguồn tuyển. Khi tổng phần bổ sung bị giới hạn ở 3 điểm, các trường phải tính toán lại phổ điểm dự kiến để tránh chênh lệch quá lớn khi lọc ảo chung toàn hệ thống. Giới hạn này cũng ảnh hưởng đến cách phân bổ chỉ tiêu giữa các phương thức. Nếu một phương thức từng dựa nhiều vào yếu tố cộng thêm để thu hút thí sinh có chứng chỉ hoặc thành tích nổi bật, nay phải điều chỉnh lại tỷ trọng để bảo đảm mặt bằng điểm tương đối ổn định giữa các nguồn tuyển. Điều đó khiến cấu trúc tuyển sinh năm 2026 "gọn" hơn về mặt tính điểm, dù số phương thức có thể không giảm.

Với thí sinh, việc một số trường ghi rõ trần 3/30 ngay trong đề án giúp hình dung cụ thể vai trò của điểm cộng. Nếu trước đây có thể đặt kỳ vọng vào việc cộng dồn nhiều yếu tố bổ trợ, thì nay tổng phần cộng thêm bị khống chế. Điều này buộc thí sinh phải tính lại chiến lược, nhất là với những ngành có mức cạnh tranh cao, nơi chênh lệch 1-2 điểm có thể quyết định trúng tuyển.

Giữ linh hoạt trong việc quy đổi

Bên cạnh các trường đưa rõ giới hạn điểm cộng, một số trường công bố trước phương thức và tổ hợp xét tuyển, còn cách quy đổi và tính điểm cụ thể được nêu trong đề án tuyển sinh của trường.

Trong hệ thống Đại học Quốc gia Hà Nội, các trường thành viên như Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Trường Quốc tế đã đăng tải thông tin dự kiến tuyển sinh 2026 với các phương thức quen thuộc: Xét điểm thi tốt nghiệp THPT, xét kết quả các bài thi đánh giá năng lực, xét kết hợp chứng chỉ tiếng Anh quốc tế. Tuy nhiên, phần cách tính điểm cụ thể và giới hạn cộng điểm thường được nêu theo hướng "theo quy chế hiện hành" hoặc "sẽ thông báo sau". Cách làm này phản ánh thực tế mùa tuyển sinh năm nay, các trường công bố đủ sớm để thí sinh định hướng ôn tập, nhưng vẫn giữ linh hoạt trong trường hợp có điều chỉnh. Thay vì khóa cứng mọi tham số, nhà trường ưu tiên thông tin về phương thức và đường xét tuyển chính, còn phần chi tiết được hoàn thiện sau.

Dù công bố theo cách nào, giới hạn 3/30 vẫn là khung chung buộc tất cả phương thức phải tuân theo. Điều này làm thay đổi cách thí sinh nhìn nhận lợi thế bổ trợ. Nếu trước đây có thể xem chứng chỉ quốc tế như một yếu tố tạo khoảng cách đáng kể, thì nay vai trò của nó bị thu hẹp trong tổng thể điểm xét tuyển. Ở góc độ xã hội, thay đổi này phần nào làm giảm tâm lý chạy theo "ngách xét tuyển" chỉ vì nghe nói có nhiều điểm cộng. Khi tổng lợi thế bổ sung bị giới hạn, việc dàn trải thời gian cho quá nhiều yếu tố ngoài chương trình có thể không còn hiệu quả như kỳ vọng. Thí sinh buộc phải ưu tiên phần điểm gốc, tức là điểm thi và kết quả học tập, vì đó mới là phần chiếm tỷ trọng quyết định.

Điều này đặc biệt rõ với những ngành có điểm chuẩn cao. Trong môi trường cạnh tranh sát nút, 3 điểm là biên độ có giới hạn. Nếu điểm nền không vững, phần cộng thêm khó có thể tạo ra bước ngoặt. Ngược lại, với thí sinh có học lực ổn định, việc chênh lệch do ưu tiên bị thu hẹp có thể tạo cảm giác cạnh tranh công bằng hơn. Mùa tuyển sinh 2026 vì vậy không chỉ thay đổi ở số lượng phương thức hay cách tổ chức kỳ thi, mà ở cách các trường và thí sinh điều chỉnh kỳ vọng. Trong bối cảnh đó, việc theo dõi thông báo chính thức của từng trường, nắm rõ cách tính điểm và tập trung ôn tập vào phần ít biến động, cấu trúc đề thi, kỹ năng làm bài, nền tảng kiến thức, sẽ là hướng đi thực tế hơn so với việc kỳ vọng vào lợi thế bổ trợ. ■

Trường Phan Bội Châu (Hà Nội) dừng tuyển sinh trực tiếp, hoàn trả phí ghi danh

Liên quan đến thông tin báo chí phản ánh về việc phụ huynh xếp hàng nộp hồ sơ tuyển sinh lớp 10 tại Trường THPT Phan Bội Châu (phường Hà Đông, Hà Nội), sáng 5.3, nhà trường đã dừng tiếp nhận hồ sơ tuyển sinh trực tiếp, hoàn trả phí ghi danh cho phụ huynh. Trên trang facebook của trường cũng thông báo đã tuyển đủ chỉ tiêu và dừng nhận hồ sơ vào lớp 10 năm học 2026-2027 từ 17h ngày 4.3.

Trước đó, từ tối 2.3 đến rạng sáng 3.3, hàng trăm phụ huynh đã ngồi chờ tại cổng Trường THPT Phan Bội Châu để nhận số nộp hồ sơ tuyển sinh lớp 10 năm học 2026-2027. Nhiều người cho biết, do quá lo lắng về tính cạnh tranh khốc liệt của kỳ thi nên gia đình muốn có phương án dự phòng ở trường ngoài công lập để con yên tâm ôn tập. Bên cạnh đó, Trường THPT Phan Bội Châu lại có các chương trình giáo dục và mức học phí phù hợp nên càng được nhiều người lựa chọn.

Ngay sau khi tiếp nhận thông tin, Sở GD&ĐT Hà Nội đã thành lập tổ công tác xác minh sự việc. Qua đó, Sở xác định việc Trường THPT Phan Bội Châu tổ chức tiếp nhận hồ sơ trực tiếp và thu phí ghi danh trong quá trình tuyển sinh là chưa đúng nội dung hướng dẫn tại Công văn số 582/SGDĐT-KHTC ngày 12.2.2026 của Sở GD&ĐT. Sở này yêu cầu nhà trường dừng ngay việc tiếp nhận hồ sơ trực tiếp, thực hiện tuyển sinh đúng hình thức trực tuyến theo hướng dẫn, tổ chức kiểm điểm, rút kinh nghiệm về công tác tuyển sinh đầu cấp. Đồng thời, rà soát, thông báo và hoàn trả đầy đủ khoản phí ghi danh đã thu cho phụ huynh, học sinh theo đúng quy định.

Năm học 2026-2027, Sở GD&ĐT Hà Nội yêu cầu các trường chất lượng cao và trường tư thục thực hiện tuyển sinh lớp 10 theo hình thức trực tuyến trên cổng thông tin điện tử của đơn vị, đúng thời gian quy định. Đặc biệt, các trường không được yêu cầu học sinh, cha mẹ học sinh nộp tiền giữ chỗ, đặt cọc hoặc thu các khoản ngoài quy định. Đáng chú ý, Sở này sẽ căn cứ hồ sơ, minh chứng và tình hình thực tế để xem xét không giao chỉ tiêu tuyển sinh đối với các trường chưa bảo đảm điều kiện pháp lý về địa điểm hoạt động; không đáp ứng yêu cầu về an toàn phòng cháy, chữa cháy; có tranh chấp, khiếu kiện kéo dài; không bảo đảm cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học tối thiểu; không thực hiện công khai thông tin hoặc không chấp hành đúng quy định của ngành.

N.CÚC

Công nghệ số mở lối cho "thủ phủ trà"

MINH THU

Tỉnh ủy Thái Nguyên vừa ban hành Đề án về phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh giai đoạn 2026-2030. Một trong những nhóm giải pháp trọng tâm được xác định trong Đề án là tăng cường chuyển đổi số trong phát triển du lịch, hướng tới mục tiêu nâng cao hiệu quả quản lý và kiến tạo hệ sinh thái du lịch thông minh, tạo động lực để ngành Du lịch Thái Nguyên bứt phá trong giai đoạn mới.

Trong các nhóm giải pháp tạo đột phá, chuyển đổi số được xác định là hướng đi trọng tâm, nhằm phát triển du lịch thông minh, du lịch xanh, tăng cường kết nối và đáp ứng tốt hơn nhu cầu thông tin, dịch vụ của du khách; đồng thời xây dựng hệ sinh thái du lịch thông minh gắn với hạ tầng dịch vụ và ứng dụng công nghệ xanh, sạch trong hoạt động kinh doanh du lịch.

Dữ liệu được xác định là nền móng của du lịch thông minh. Theo đó, Thái Nguyên phấn đấu đến năm 2030 hoàn thành số hóa 100% dữ liệu về du lịch. Phạm vi số hóa không chỉ giới hạn ở các khu, điểm du lịch hay di tích lịch sử, mà mở rộng ra toàn bộ hệ sinh thái dịch vụ, bao gồm hướng dẫn viên, doanh nghiệp lữ hành, cơ sở lưu trú, nhà hàng, quán ăn và các điểm vui chơi giải trí. Việc đồng bộ dữ liệu sẽ tạo nên một kho thông tin tập trung, hỗ trợ hiệu quả cho công tác quản lý, xúc tiến và phục vụ du khách.

Giai đoạn 2026-2030, tỉnh Thái Nguyên dự kiến huy động nguồn lực tài chính để triển khai các dự án trọng điểm về chuyển đổi số du lịch. Trong đó, số hóa các khu, điểm du lịch và cơ sở dữ liệu du lịch toàn tỉnh với kinh phí 15 tỉ đồng; phát triển các ứng dụng di động phục vụ du khách, cung cấp sản phẩm du lịch trực tuyến và lắp đặt hệ thống camera tại các khu, điểm du lịch với tổng kinh phí 10 tỉ đồng; xây dựng bộ công cụ nhận diện và quảng bá thương hiệu du lịch Thái Nguyên, với kinh phí 5 tỉ đồng.

Cùng với đó, tỉnh Thái Nguyên tiếp tục triển khai hiệu quả Đề án phát triển du lịch thông minh trong giai đoạn tới, tập trung xây dựng cổng thông tin du lịch điện tử Thái Nguyên phục vụ công tác quản lý nhà nước, hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp và nhu cầu tra cứu, trải nghiệm của du khách. Việc ứng dụng công nghệ số trong quản lý và quảng bá điểm đến, xây dựng bản đồ du lịch số hóa được kỳ vọng sẽ nâng cao trải nghiệm và khẳng định vị thế Thái Nguyên là "Thủ phủ du lịch cộng đồng văn hóa trà của Việt Nam".

Thông qua việc tận dụng công nghệ để kiến tạo giá trị mới, Thái Nguyên hướng tới mục tiêu đưa bản sắc du lịch địa phương vượt qua rào cản không gian và ngôn ngữ, từng bước khẳng định vị thế trên bản đồ du lịch số toàn cầu.

Bên cạnh đó, chiến lược "Hai trọng điểm, một trục động lực, một nền tảng" được xác định là đòn bẩy quan trọng để Thái Nguyên phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, nâng cao sức cạnh tranh trong giai đoạn hội nhập. Hồ Núi Cốc và hồ Ba Bể được lựa chọn là hai khu du lịch trọng điểm, giữ vai trò hạt nhân trong thu hút đầu tư, phát triển sản phẩm và lan tỏa động lực tăng trưởng. Trục động lực là hệ thống các sản phẩm du lịch gắn với di sản vật thể, phi vật thể, di tích lịch sử, văn hóa trên địa bàn.

Trên nền tảng đó, tỉnh tập trung phát triển các loại hình du lịch cộng đồng, du lịch sinh thái, du lịch văn hóa, du lịch môi trường theo hướng mở rộng nhưng có chiều sâu. Trong đó, chuyển đổi số và phát triển du lịch thông minh, du lịch xanh được kỳ vọng tạo ra bước đột phá, hỗ trợ kết nối thông tin, dịch vụ và nâng cao chất lượng trải nghiệm cho du khách.

Theo Sở VHTTDL Thái Nguyên, để hiện thực hóa mục tiêu "Hai trọng điểm, một trục động lực, một nền tảng", ngành đang tập trung vào các nhóm giải pháp trọng tâm như đầu tư hạ tầng, hoàn thiện cơ chế chính sách, phát triển nguồn nhân lực và đặc biệt là thúc đẩy chuyển đổi số trong phát triển du lịch, từng bước kiến tạo hệ sinh thái du lịch thông minh.

Theo định hướng này, Thái Nguyên xác định chuyển đổi số là nhiệm vụ xuyên suốt. Bên cạnh việc số hóa dữ liệu, tỉnh chú trọng ứng dụng trí tuệ nhân tạo, trợ lý du lịch ảo và các công nghệ tiên tiến trong xúc tiến, quảng bá du lịch. Đồng thời tiếp tục triển khai hiệu quả Đề án phát triển du lịch thông minh giai đoạn 2026-2030, xây dựng Cổng thông tin du lịch điện tử của tỉnh, công khai, minh bạch thủ tục hành chính, cơ chế chính sách và các dự án ưu tiên thu hút đầu tư du lịch.

Với cách tiếp cận bài bản và đồng bộ, chuyển đổi số du lịch tại Thái Nguyên không chỉ hướng tới xây dựng hệ sinh thái du lịch thông minh, mà còn góp phần nâng tầm trải nghiệm, tạo sức hút bền vững. Khi công nghệ được ứng dụng đúng hướng, du lịch Thái Nguyên sẽ có thêm động lực để bứt phá, từng bước hiện thực hóa khát vọng trở thành trung tâm du lịch lớn của vùng Việt Bắc. ■

Việc ứng dụng công nghệ số trong quảng bá điểm đến kỳ vọng sẽ nâng cao trải nghiệm và khẳng định vị thế Thái Nguyên là "Thủ phủ du lịch cộng đồng văn hóa trà của Việt Nam" **Ảnh: NG.HÀ**

13.052 đối tác tại Việt Nam được Booking.com vinh danh

Trong khuôn khổ giải thưởng Traveller Review Awards lần thứ 14, nền tảng du lịch trực tuyến hàng đầu thế giới Booking.com đã công bố danh sách Những điểm đến thân thiện nhất thế giới.

Trong danh sách Những điểm đến thân thiện nhất thế giới Traveller Review Awards 2026 của Booking.com có 13.052 đối tác du lịch tại Việt Nam được vinh danh, trong đó Hội An (Đà Nẵng) vươn lên trở thành Điểm đến hiếu khách nhất Việt Nam trong năm 2026. Khách sạn dẫn đầu danh mục loại hình lưu trú nhận giải tại Việt Nam với 5.361 đơn vị đoạt giải, sau đó là loại hình căn hộ (2.478) và homestay (1.651).

Dựa trên hơn 370 triệu đánh giá được xác thực từ du khách toàn cầu, giải thưởng Traveller Review Awards vinh danh các đối tác du lịch đã duy trì chất lượng dịch vụ xuất sắc trên khắp thế giới. Trong năm 2026, có 1,81 triệu đối tác đến từ 221 quốc gia và vùng lãnh thổ đạt giải, tăng 5% so với năm trước.

Trên phạm vi toàn cầu, Italia dẫn đầu năm thứ 9 liên tiếp với 214.666 đối tác du lịch nhận giải, tiếp theo là Pháp (170.596), Tây Ban Nha (152.292), Đức (111.685) và Vương quốc Anh (93.989) nằm trong Top 5.

Danh sách các điểm đến năm nay phác họa một bức tranh sinh động về du lịch Việt Nam, từ phố cổ mang vẻ đẹp vượt thời gian, núi non thanh bình đến những bờ biển chan hòa nắng gió. Dù muôn màu muôn vẻ, tất cả đều hội tụ một điểm chung là tinh thần hiếu khách chân thành. Những điểm đến thân thiện nhất Việt Nam năm 2026 gồm: Hội An (Đà Nẵng), Phú Quý (Lâm Đồng), Ninh Bình, Tuyên Quang, Côn Đảo (TP.HCM), Phong Nha (Quảng Trị), Đà Lạt (Lâm Đồng), Phú Quốc (An Giang), Cao Bằng…

Giải thưởng năm nay khắc họa rõ nét sự đa dạng trong thị hiếu lưu trú của du khách trên khắp dải đất hình chữ S. Loại hình lưu trú ở khách sạn truyền thống vẫn giữ vững ngôi đầu với 5.361 đơn vị được vinh danh, theo sau là loại hình căn hộ (2.478), homestay (1.651), căn hộ khách sạn (645) và villa (516), phản ánh xu hướng ngày càng rõ rệt trong việc tìm kiếm những không gian lưu trú đặc sắc, mang đậm bản sắc địa phương.

Giám đốc Quốc gia của Booking.com tại Việt Nam Branavan Aruljothi cho hay: "Một điểm đến được định nghĩa không chỉ bằng cảnh quan thiên nhiên hay di sản văn hóa mà còn bởi sự chân thành của con người nơi đó. Dù là người chủ nhà đang gìn giữ từng nếp nhà cổ kính ở Hội An hay cộng đồng địa phương ở Hà Giang đang giang tay đón khách vào cuộc sống thường ngày của mình, chính họ mới là những người tạo nên những trải nghiệm mà du khách nhớ mãi kể cả khi hành trình của họ đã khép lại".

L.HƯƠNG

TRIỂN KHAI THỰC HIỆN NGHỊ QUYẾT SỐ 80-NQ/TW VỀ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA VIỆT NAM:

Định hình tầm nhìn phát triển

● **THẢO NGUYÊN**

Sau 40 năm tiến hành công cuộc Đổi mới, cùng với quá trình triển khai các nghị quyết qua các kỳ đại hội, nhận thức của Đảng về vai trò của văn hóa ngày càng được bổ sung, hoàn thiện và nâng cao. Trong dòng chảy đó, Bộ Chính trị (khóa XIII) ban hành Nghị quyết số 80-NQ/TW về phát triển văn hóa Việt Nam, một văn kiện được đánh giá có ý nghĩa chiến lược, tạo bước phát triển mới trong tư duy và hành động.

Phát triển văn hóa phải dựa trên hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị văn hóa Việt Nam, hệ giá trị gia đình và chuẩn mực con người Việt Nam Ảnh: TRẦN HUẤN

Văn hóa - "sứ mệnh soi đường" trong thời kỳ mới

Theo PGS.TS Nguyễn Thế Kỷ, Phó Chủ tịch Hội đồng Lý luận Trung ương, Nghị quyết số 80 ra đời không chỉ nhằm tổng kết thực tiễn 40 năm Đổi mới mà còn để định vị lại văn hóa trong cấu trúc phát triển quốc gia giai đoạn mới. Đây là bước nâng tầm tư duy khi văn hóa được đặt ở vị trí trung tâm của chiến lược phát triển nhanh và bền vững đất nước.

Chủ tịch Hồ Chí Minh từng khẳng định tại Hội nghị Văn hóa toàn quốc ngày 24.11.1946: "Văn hóa phải soi đường cho quốc dân đi". Trong bối cảnh hiện nay, vai trò của văn hóa càng mang ý nghĩa chiến lược. Bước vào chặng đường phát triển mới, bên cạnh các nghị quyết về khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo, hoàn thiện thể chế, kinh tế tư nhân, giáo dục - đào tạo… Nghị quyết số 80 về phát triển văn hóa chính là nghị quyết mang "sứ mệnh soi đường", định hướng tâm thế, cốt cách và bản lĩnh con người Việt Nam trong thời kỳ mới.

Quan điểm chỉ đạo xuyên suốt của Nghị quyết số 80 là: "Phát triển văn hóa, con người là nền tảng, nguồn lực nội sinh quan trọng, động lực to lớn, trụ cột, hệ điều tiết cho phát triển nhanh và bền vững đất nước". Nếu trước đây văn hóa được xác định là nền tảng tinh thần của xã hội, là mục tiêu và động lực phát triển, thì lần này nghị quyết nhấn mạnh hơn vai trò nguồn lực nội sinh và hệ điều tiết phát triển. Theo PGS.TS Nguyễn Thế Kỷ, việc đặt văn hóa ngang tầm với các yếu tố kinh tế, chính trị trong chiến lược phát triển cho thấy bước chuyển quan trọng từ nhận thức văn hóa như lĩnh vực "phục vụ" sang văn hóa như một trụ cột phát triển. Văn hóa không chỉ phản ánh đời sống xã hội mà còn dẫn dắt, điều chỉnh và tạo động lực cho sự phát triển.

Nghị quyết số 80 khẳng định phát triển văn hóa vì sự hoàn thiện nhân cách con người xã hội chủ nghĩa trong kỷ nguyên mới, đồng thời xây dựng con người để phát triển văn hóa. Đây là mối quan hệ biện chứng, trong đó con người vừa là chủ thể sáng tạo, vừa là trung tâm thụ hưởng và lan tỏa giá trị văn hóa. Đặc biệt, Nghị quyết đặt phát triển toàn diện văn hóa, con người Việt Nam trên nền tảng hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị văn hóa, hệ giá trị gia đình và chuẩn mực con người Việt Nam. Điều này cho thấy phát triển văn hóa không chỉ dừng ở bảo tồn di sản hay phát triển nghệ thuật, mà là xây dựng nền tảng đạo đức, nhân cách và bản lĩnh dân tộc trong bối cảnh toàn cầu hóa và chuyển đổi số.

Sự nghiệp của toàn dân, sức mạnh của toàn xã hội

Nghị quyết số 80 tiếp tục khẳng định quan điểm nhất quán: Phát triển văn hóa là sự nghiệp của toàn dân do Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, nhân dân là chủ thể sáng tạo và thụ hưởng; đội ngũ trí thức, văn nghệ sĩ, cán bộ văn hóa, doanh nhân giữ vai trò quan trọng; đồng thời đề cao tính tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên.

Theo PGS.TS Nguyễn Thế Kỷ, điểm nổi bật là yêu cầu phát huy mạnh mẽ, toàn diện sức mạnh văn hóa, con người Việt Nam; đồng thời giải quyết tốt các mối quan hệ nội tại của văn hóa như "xây" và "chống"; truyền thống và hiện đại; dân tộc và quốc tế; bảo tồn và phát triển; đại chúng và bác học; đời sống thực và không gian số; dữ liệu mở và bảo đảm an ninh, chủ quyền văn hóa số. Việc đặt ra những cặp quan hệ này cho thấy tư duy quản trị văn hóa đã bước sang giai đoạn tích hợp và cân bằng lợi ích, thay vì cách tiếp cận phiến diện. Văn hóa được nhìn nhận như một hệ sinh thái, có sự tương tác giữa Nhà nước - thị trường - xã hội - cộng đồng sáng tạo. Một trong những điểm tạo nên tầm vóc của Nghị quyết số 80 là chuyển hóa tư tưởng phát triển văn hóa thành mục tiêu, chỉ tiêu và hệ giải pháp cụ thể.

Nghị quyết xác định rõ các mốc đến năm 2030 và tầm nhìn 2045. Theo đó, đến năm 2030, xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc; tạo lập môi trường văn hóa lành mạnh từ gia đình, nhà trường đến xã hội và không gian số; phát triển văn học nghệ thuật xứng tầm; bảo tồn và phát huy di sản văn hóa. Lần đầu tiên, công nghiệp văn hóa được đặt ra với các chỉ tiêu định lượng cụ thể: Phấn đấu đóng góp khoảng 7% GDP vào năm 2030; hình thành 5-10 thương hiệu quốc gia về công nghiệp văn hóa; xây dựng các liên hoan, lễ hội văn hóa - nghệ thuật tầm quốc tế; mở rộng mạng lưới trung tâm văn hóa Việt Nam ở nước ngoài; gia tăng số di sản được ghi danh quốc tế.

Tầm nhìn đến năm 2045, công nghiệp văn hóa - kinh tế sáng tạo đóng góp khoảng 9% GDP; Việt Nam phấn đấu nằm trong nhóm dẫn đầu ASEAN về sức mạnh mềm. Những mục tiêu này không chỉ mang ý nghĩa kinh tế mà còn thể hiện khát vọng nâng cao vị thế quốc gia thông qua văn hóa. Theo PGS.TS Nguyễn Thế Kỷ, "từ khóa" tâm đắc nhất của Nghị quyết lần này là phát triển các ngành công nghiệp văn hóa. Văn hóa được nhìn nhận vừa là nguồn lực tinh thần, vừa là nguồn lực vật chất quan trọng, góp phần làm giàu cho đất nước và nâng cao đời sống nhân dân.

Đột phá về thể chế và nguồn lực

Nghị quyết số 80 không chỉ dừng ở quan điểm mà nhấn mạnh điều kiện bảo đảm thực hiện. Một bước đột phá là cam kết bố trí tối thiểu 2% tổng chi ngân sách nhà nước cho văn hóa, cùng cơ chế ưu tiên cho đào tạo và đãi ngộ nhân tài, ứng dụng khoa học - công nghệ, chuyển đổi số và đặt hàng sáng tạo các tác phẩm có giá trị cao.

Nghị quyết cũng đề ra các giải pháp cụ thể: Xây dựng Bộ chỉ số văn hóa quốc gia; Bộ chỉ số thống kê đóng góp của công nghiệp văn hóa; hoàn thiện thể chế; chuyển từ tiền kiểm sang hậu kiểm; thúc đẩy hợp tác công - tư; xây dựng hạ tầng dữ liệu văn hóa; số hóa di sản.

Theo PGS.TS Nguyễn Thế Kỷ, để nghị quyết đi vào cuộc sống, điều quan trọng trước hết là nhận thức. Văn hóa trước hết là tư duy, là cách nhìn của cả hệ thống chính trị. Từ nhận thức đúng mới có thể thể chế hóa thành chính sách và nguồn lực cụ thể. Ông nhấn mạnh yêu cầu xây dựng đội ngũ cán bộ làm công tác văn hóa từ trung ương đến cơ sở. Phát triển văn hóa đòi hỏi đầu tư lâu dài cho con người, đặc biệt là đào tạo đội ngũ tinh hoa, kể cả việc cử nhân lực đi đào tạo bài bản ở nước ngoài. Đầu tư cho văn hóa cũng cần trọng tâm, trọng điểm, tránh dàn trải. Văn hóa đại chúng và văn hóa tinh hoa không đối lập mà bổ sung, nâng đỡ lẫn nhau. Hệ thống thiết chế văn hóa phải được nâng cao chất lượng hoạt động, tránh tình trạng công trình có nhưng thiếu nội dung và thiếu sức hút công chúng.

Theo PGS.TS Nguyễn Thế Kỷ, Nghị quyết số 80 đã tích hợp một cách hệ thống những nội dung cốt lõi của các nghị quyết trước đây về văn hóa, đồng thời mở ra hướng phát triển mới phù hợp với thời đại. "Hành trình của chúng ta, phía sau là kho tàng di sản văn hóa đồ sộ được hun đúc qua lịch sử dựng nước và giữ nước; phía trước là những thách thức của hội nhập, chuyển đổi số và nguy cơ phai nhạt bản sắc. Trong bối cảnh đó, phát triển văn hóa phải dựa trên hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị văn hóa Việt Nam, hệ giá trị gia đình và chuẩn mực con người Việt Nam, đó là những giá trị cốt lõi làm nên bản sắc dân tộc", PGS.TS Nguyễn Thế Kỷ nhấn mạnh.

Cũng theo PGS.TS Nguyễn Thế Kỷ, tất cả mục tiêu, chiến lược và giải pháp của Nghị quyết số 80 đều hướng đến con người, cho con người và vì con người. Khi văn hóa thực sự trở thành trụ cột, nguồn lực nội sinh và hệ điều tiết phát triển, đất nước sẽ không chỉ tăng trưởng nhanh hơn mà còn bền vững hơn, nhân văn hơn.

Sau 40 năm Đổi mới, Nghị quyết số 80 có thể được xem như một cam kết chiến lược về phát triển văn hóa giữa Đảng, Nhà nước và nhân dân trong giai đoạn mới. PGS.TS Nguyễn Thế Kỷ nhấn mạnh: "Nếu được triển khai đồng bộ, quyết liệt và sáng tạo, văn hóa Việt Nam sẽ phát triển xứng tầm, vừa nuôi dưỡng tâm hồn, cốt cách dân tộc, vừa góp phần tạo ra của cải vật chất, nâng cao vị thế quốc gia trong kỷ nguyên mới". ■

"HẠ GIẢI" NHÀ HOÀNG ỐC TẠI LĂNG HOÀNG THÁI HẬU TỪ DỤ:

Bài học không chỉ riêng của

Bài, ảnh: SƠN THÙY

Việc tháo dỡ công trình không phép tại di tích lăng mộ Hoàng Thái hậu Từ Dụ đang được Trung tâm Bảo tồn di tích Cố đô Huế triển khai nghiêm túc với sự giám sát của Sở VHTT TP Huế, đảm bảo các quy định, không tác động đến yếu tố nguyên gốc của di tích.

Tháo dỡ công trình không phép tại di tích lăng Hoàng Thái hậu Từ Dụ

Theo ghi nhận của phóng viên *Văn Hóa* trong ngày 5.3, tại khu vực trước Bửu thành môn lăng Hoàng Thái hậu Từ Dụ (thuộc di tích lăng vua Thiệu Trị), công tác "hạ giải" nhà hoàng ốc mới được dựng hồi cuối năm 2025, được tiến hành nghiêm túc. Dù thời tiết bất lợi, trời có mưa nhỏ, song các lực lượng triển khai công việc đảm bảo an toàn, đúng quy trình. Việc tháo dỡ được triển khai bằng thủ công, thực hiện theo hình thức cuốn chiếu.

Phần mái của công trình đã tháo ngói liệt vào ngày trước đó và hiện đang tiến hành "hạ giải" các cấu kiện gỗ. Ngay sau khi những người thợ tiến hành tháo các cấu kiện gỗ từ mái xuống, những người khác cũng tiến hành phân loại và vận chuyển gỗ ra khỏi khuôn viên di tích. Theo kế hoạch của Trung tâm Bảo tồn di tích Cố đô Huế, nếu điều kiện thời tiết thuận lợi, việc tháo dỡ công trình này sẽ hoàn thành trong vòng 4 ngày. Lãnh đạo Sở VHTT TP Huế cho biết, từ ngày 4.3, Phòng Quản lý Di sản văn hóa đã đến hiện trường để kiểm tra, giám sát và hướng dẫn công tác tháo dỡ công trình không phép tại di tích lăng mộ Hoàng Thái hậu Từ Dụ. Qua đó, đảm bảo tuân thủ các quy định hiện hành, không làm ảnh hưởng đến kết cấu gốc của di tích trong quá trình tháo dỡ.

Cuối năm 2025 vừa qua, công trình không phép nói trên được dựng lên theo lối kiến trúc nhà rường, nằm trước Bửu thành môn lăng mộ Hoàng Thái hậu Từ Dụ. Theo giải thích của Trung tâm Bảo tồn di tích Cố đô Huế, công trình này được dựng theo kiểu nhà hoàng ốc xưa và đặt ngay trên nền chân táng từng tồn tại công trình nhà hoàng ốc trong lịch sử. Công trình được triển khai từ nguồn xã hội hóa, không sử dụng nguồn ngân sách, với mục đích làm nơi dâng hương, chiêm bái nhằm tri ân bà Hoàng Thái hậu Từ Dụ. Tuy nhiên, đơn vị đã triển khai mà chưa trình các cấp thẩm định, phê duyệt. Trung tâm nhận thấy thiếu sót và xin nghiêm túc rút kinh nghiệm, cam kết tăng cường công tác quản lý hiện trạng khu vực di tích…

Nhân công tháo rời từng cấu kiện gỗ

Vị trí xây dựng "nhà hoàng ốc" nói trên thuộc khu vực bảo vệ I (vùng lõi) của di tích. Theo Điều 9 Luật Di sản văn hóa năm 2024, việc triển khai xây dựng công trình khi chưa được cấp có thẩm quyền thẩm định, phê duyệt; chưa tổ chức lấy ý kiến các cơ quan chuyên môn và cộng đồng là hành vi bị nghiêm cấm. Trao đổi với phóng viên *Văn Hóa*, ông Hoàng Việt Trung cho biết, sau khi tháo dỡ công trình, đơn vị cho vận chuyển vật liệu gỗ, ngói liệt và các vật dụng về kho để bảo quản; hiện đơn vị chưa có kế hoạch cho việc dựng lại công trình ở vị trí khác. Nếu điều kiện thời tiết thuận lợi, ngày 7.3, đơn vị sẽ tiến hành dọn vệ sinh và hoàn trả nguyên trạng mặt bằng di tích.

Qua vụ việc này, có thể thấy đây là bài học rất "nặng ký" trong công tác quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa hiện nay, đặc biệt là những di sản văn hóa thế giới; đồng thời là sự cảnh báo đối với nhiều địa phương khác, rằng quản lý, bảo tồn cần phải tuân thủ nghiêm ngặt các quy định của pháp luật về di sản văn hóa, tránh tình trạng "cầm đèn chạy trước ô tô". ■

Phân loại và vận chuyển cấu kiện gỗ về bảo quản ở kho

a Huế

Vì sao tại di tích An Lăng vẫn hiện hữu hoàng ốc?

Nhà hoàng ốc ở An Lăng

Hoàng ốc là một kiến trúc nghi lễ được dựng phía trước Bửu thành tại các tôn lăng triều Nguyễn, trong đó còn hiện hữu ở An Lăng, nơi an táng vua Dục Đức và Hoàng hậu. Vì sao lại như vậy?

Theo các Châu bản triều Nguyễn và sách Khâm định Đại Nam hội điển sự lệ tục biên, hoàng ốc ở An lăng xuất hiện rõ nét từ thời vua Thành Thái (cuối thế kỷ XIX, đầu thế kỷ XX). Năm Thành Thái thứ 4 (1892), triều đình cho xây dựng hoàng ốc tại An Lăng theo mẫu "xích ốc" (nhà đỏ), phía trước có Bái đình hai cấp, lan can bao quanh, trụ biểu và bình phong, bố cục hài hòa với tổng thể lăng tẩm. Đến năm Thành Thái thứ 18 (1906), hoàng ốc được xây dựng kiên cố hơn bằng ngói vàng (ngõa hoàng ốc), kết cấu một gian hai chái, hai mái lợp ngói sắc vàng, trang trí rồng phượng ở đỉnh mái, nền lát đá và có hệ chân tảng đá vững chắc. Điều này cho thấy sự chuyển biến từ kiến trúc mang tính tạm thời sang dạng công trình bền vững, có quy chuẩn.

Chức năng chính của hoàng ốc là không gian hành lễ khi nhà vua ngự giá đến tế lễ, đặc biệt vào tiết Thanh minh hoặc các dịp bái yết, cáo yết sau an táng. Đây là nơi bày biện lễ phẩm, đặt bàn thờ, sập đá, tự khí và các vật dụng nghi lễ. Hoàng ốc vì thế không chỉ là mái che mà là trung tâm tổ chức nghi thức trong khu vực lăng mộ. Trong một số trường hợp, khi điện thờ chưa hoàn chỉnh hoặc nhân lực hạn chế, triều đình vẫn duy trì dựng hoàng ốc để bảo đảm nghi lễ được tiến hành đúng thể thức. Tuy có giai đoạn cắt giảm ở một số lăng do thiếu nhân lực và ngân khoản, nhưng tại những lăng quan trọng như An Lăng hay Xương Thọ lăng, hoàng ốc vẫn được duy trì và xây dựng quy mô.

Về giá trị, hoàng ốc phản ánh rõ tư tưởng hiếu kính tổ tiên và nghi lễ cung đình triều Nguyễn. Kiến trúc này là minh chứng cho sự kết hợp giữa yếu tố nghi lễ và hình thức kiến trúc hóa bền vững, tạo nên một loại hình đặc thù trong không gian sơn lăng. Màu ngói vàng và trang trí rồng phượng thể hiện tính chất hoàng gia, khẳng định uy quyền và sự tôn nghiêm của triều đình đối với tiên đế, tiên hậu. Đồng thời, qua các tư liệu châu bản ghi chép chi tiết việc trù tính vật liệu, kinh phí và sửa chữa, có thể thấy hoàng ốc là một bộ phận quan trọng trong tổng thể kiến trúc lăng tẩm, mang giá trị lịch sử, nghệ thuật và nghi lễ đặc sắc.

THUẬN HIẾU

Kịp thời xử lý nghiêm các biểu hiện tiêu cực, mê tín dị đoan trong lễ hội

Thông tin về công tác quản lý lễ hội đầu năm tại Họp báo Chính phủ thường kỳ, bà Vi Thanh Hoài, Phó Cục trưởng Cục Văn hóa cơ sở, Gia đình và Thư viện (Bộ VHTTDL) cho biết, hiện nay khung khổ pháp lý cho hoạt động này đã ổn định với Nghị định 110/2018/NĐ-CP của Chính phủ về quản lý và tổ chức lễ hội.

Đối với năm 2026, thực hiện nghiêm Chỉ thị số 55-CT/TW của Ban Bí thư và Chỉ thị số 36 của Thủ tướng Chính phủ về việc tổ chức Tết Bính Ngọ, Bộ VHTTDL đã sớm ban hành văn bản số 155. Theo đó, Bộ VHTTDL đề nghị các địa phương tăng cường các giải pháp quản lý với trọng tâm là đảm bảo nếp sống văn minh trong lễ hội. Các địa phương phải xây dựng kế hoạch, phương án tổ chức bài bản; thực hiện nghiêm quy định về niêm yết giá; kiên quyết xử lý các hành vi lợi dụng di tích, lễ hội để trục lợi hoặc hoạt động mê tín dị đoan.

Đặc biệt, vấn đề đảm bảo an ninh trật tự, an toàn phòng, chống cháy nổ và vệ sinh an toàn thực phẩm tại các điểm tập trung đông người được đặt lên hàng đầu. Bà Vi Thanh Hoài nhấn mạnh, năm 2026 là năm đầu tiên thực hiện mô hình chính quyền địa phương 2 cấp. Qua theo dõi, Bộ VHTTDL nhìn nhận sự phân cấp, phân quyền mạnh mẽ đã tạo ra tính chủ động rất lớn ở cơ sở. Các địa phương đã bám sát quy định tại Nghị định 110, chủ động trong công tác quản lý và tổ chức. Nhờ đó, các hoạt động lễ hội vừa giữ được giá trị văn hóa truyền thống, vừa đảm bảo tính trang trọng, an toàn. Quan trọng hơn, người dân thực sự được đặt vào vị trí chủ thể của lễ hội.

Thực tế ngay sau Tết, các lễ hội lớn đã khai hội như lễ hội Xuân núi Bà Đen, lễ hội Gò Đống Đa, lễ hội Chùa Hương... đều đã xây dựng các phương án, kịch bản kỹ lưỡng. Yêu cầu trọng tâm tại các lễ hội này là triển khai phương án đảm bảo an ninh trật tự, an toàn giao thông, phòng chống cháy nổ, vệ sinh môi trường và sẵn sàng phương án cứu hộ, cứu nạn. Về định hướng thời gian tới, bà Hoài cho biết, Bộ sẽ tiếp tục bám sát tinh thần Chỉ thị số 55 của Ban Bí thư và Chỉ thị số 36 của Thủ tướng Chính phủ. Mục tiêu là đẩy mạnh xây dựng môi trường văn hóa thực sự an toàn, lành mạnh thông qua việc thực thi pháp luật nghiêm minh và mô hình phân cấp quản lý.

"Đích đến cuối cùng là người dân phải là chủ thể, được tiếp cận và hưởng thụ các giá trị văn hóa truyền thống một cách trang trọng, hiệu quả nhất. Quyết tâm của công tác tổ chức lễ hội là vui tươi, lành mạnh, an toàn và tiết kiệm", bà Hoài nhấn mạnh. Song song đó, Bộ VHTTDL sẽ tăng cường hướng dẫn chuyên môn quản lý lễ hội, bảo đảm thống nhất từ Trung ương đến cơ sở; phối hợp chặt chẽ với các địa phương triển khai các đoàn kiểm tra, giám sát, kịp thời chấn chỉnh và xử lý nghiêm các biểu hiện tiêu cực, mê tín dị đoan trong lễ hội.

N.H

Sớm có không gian bảo tồn, phát huy giá trị di vật tàu cổ

● **THU HOÀI**

Cuối năm 2023, tại vùng bờ biển Thịnh Mỹ - Cẩm An (nay thuộc phường Hội An Tây, TP Đà Nẵng) xuất lộ xác của một con thuyền khá lớn (gọi tắt tàu Cẩm An). Qua khảo sát khảo cổ, giám định mẫu vật, bước đầu cho thấy con tàu cổ này có niên đại thế kỷ XIV-XVI, có thiết kế truyền thống Biển Đông (tàu lai).

Hiện trạng tàu còn khá tốt, cấu trúc tương đối còn nguyên vẹn có khả năng phục nguyên cấu trúc của con tàu rất cao nếu tiếp tục được khai quật và bảo tồn.

Đến nay, ở vùng biển Đông Nam Á đã phát hiện hơn 20 con tàu đắm được xác định là kiểu tàu truyền thống Biển Đông có niên đại giữa thế kỷ XIV đến thế kỷ XVI. Đây là bảo vật và di sản biển cực kỳ quan trọng không chỉ của Việt Nam mà của khu vực Đông Nam Á, là minh chứng cho lịch sử hàng hải và thương mại sôi động ở Biển Đông. Trong quá trình khảo sát tàu cổ Cẩm An, từ thông tin của người dân và hiện vật tiếp cận được, đoàn khảo sát đã có thêm những nghiên cứu, phát hiện về việc tồn tại một con tàu đắm khác tại khu vực ven bờ biển Tân Thành - Cửa Đại.

Hình ảnh con tàu Cẩm An xuất lộ trở lại trên bãi biển

> *Theo Công ước 2001 của UNESCO, di sản văn hóa dưới nước "có nghĩa là tất cả các dấu vết của sự tồn tại của nhân loại mang tính văn hóa, lịch sử hoặc khảo cổ nằm một phần hoặc hoàn toàn dưới nước, theo chu kỳ hoặc liên tục, trong ít nhất 100 năm". Đây là "một bộ phận mật thiết của di sản văn hóa của nhân loại, đồng thời là một yếu tố đặc biệt quan trọng đối với lịch sử các dân tộc, quốc gia, và các mối quan hệ liên quan tới kho tàng di sản chung".*

Trước những phát hiện mới có ý nghĩa quan trọng trong việc nghiên cứu, bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa trên địa bàn thành phố Đà Nẵng, tháng 11.2025, Sở VHTTDL Đà Nẵng phối hợp cùng Trung tâm Bảo tồn Di sản văn hóa thế giới (BTDSVHTG) Hội An tổ chức tọa đàm tham vấn ý kiến về phương án bảo vệ, khai quật khẩn cấp đối với di vật tàu cổ Cẩm An. Ông Phạm Phú Ngọc, Giám đốc Trung tâm BTDSVHTG Hội An cho biết, Trung tâm đã có những đề xuất về phương án khai quật khẩn cấp và bảo quản cấp thiết di vật tàu ở khu vực ven biển phường Hội An Tây. Đây là một trong những tư liệu vật thật hiếm có phục vụ công tác nghiên cứu về lịch sử, văn hóa Hội An; và là chứng tích vật chất duy nhất để có thể nghiên cứu làm rõ về hàng hải, hoạt động kinh tế/giao thương ở vùng đất Đà Nẵng thời kỳ trước.

Phương án thực hiện khai quật khẩn cấp, di chuyển, bảo quản cấp thiết di vật, nghiên cứu nhằm mục tiêu làm rõ giá trị lịch sử khảo cổ của con tàu trong bối cảnh di sản thế giới đô thị cổ Hội An. Trên cơ sở đó, xây dựng phương án bảo quản lâu dài và phát huy giá trị con tàu phục vụ phát triển du lịch bền vững. Bên cạnh đó, công tác vận động nhân dân bảo vệ, hiến tặng hiện vật cho bảo tàng liên quan đến di sản văn hóa dưới nước được chú trọng thường xuyên. Mới đây, một số bà con nhân dân ở Cẩm An đã hiến tặng cho bảo tàng Hội An 18 hiện vật, trong đó có nhiều hiện vật liên quan đến di sản văn hóa dưới nước mà ngư dân vớt được ở vùng biển địa phương như đĩa, bát, mỏ neo, bánh lái, chì lưới, thân hộp.

Đến nay, những di vật, di tích liên quan đến di sản văn hóa dưới nước ở Hội An được phát hiện, nghiên cứu, trưng bày phát huy giá trị vẫn còn khiêm tốn so với tiềm năng vốn có của vùng đất đô thị thương cảng này. Nếu có phương án tiếp tục nghiên cứu, khai quật, bảo tồn những di tích tàu đắm khác tại vùng biển Hội An, kết nối cùng với những điểm đến trưng bày hiện vật gốm khai quật từ tàu đắm Cù Lao Chàm sẽ góp phần lớn cho việc phát huy giá trị lịch sử, văn hóa và du lịch ở Hội An.

Trong tương lai, Hội An cần tiếp tục phối hợp với các cơ quan chuyên môn Trung ương và quốc tế để tiến hành kiểm kê, nhận diện tổng thể di sản văn hóa dưới của địa phương, đồng thời tìm kiếm các nguồn lực để có thể sớm hình thành Bảo tàng Thương thuyền ấp ủ lâu nay. ■

Đọc *Tôi kể - Tất cả đều từ sách*

● **PHẠM NGỌC TIẾN**

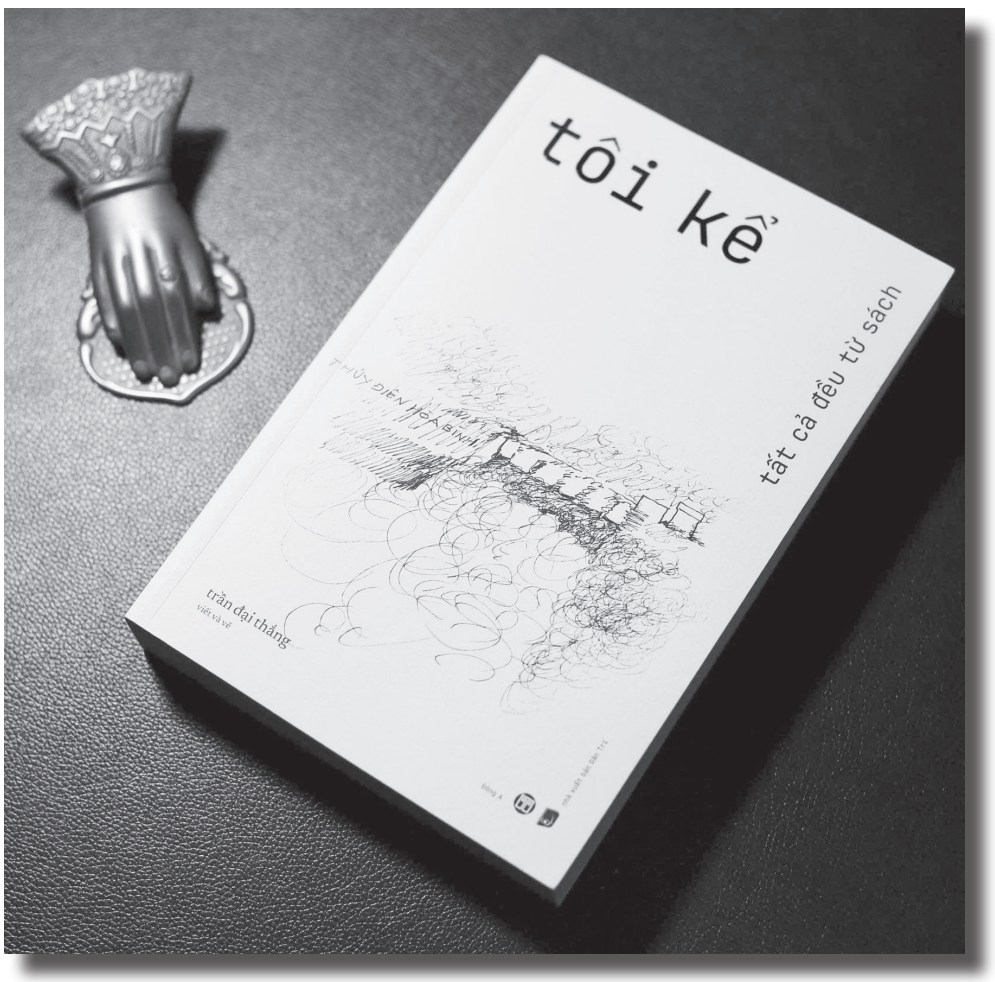
Thật sự tôi không giấu được cảm giác ngỡ ngàng khi nhận được cuốn sách dày cộp *Tôi kể - Tất cả đều từ sách* do họa sĩ Trần Đại Thắng gửi tặng qua đường chuyển phát. Đã có lần cách đây mấy tháng, Trần Đại Thắng ghé nhà tôi chơi, nói loáng thoáng về chuyện viết một cuốn sách với nội dung về sách chỉ là sách gì đó. Tôi nghe vậy biết vậy, nhưng phải khi cầm trên tay cuốn sách khổ to dày hơn 500 trang tôi mới giật mình tin đó là sự thật.

Người của sách...

Tại sao lại ngỡ ngàng đến độ giật mình khi một họa sĩ làm sách nay viết về sách, về cuộc đời làm sách của mình? Thứ nhất, Trần Đại Thắng còn quá trẻ để viết ra hồi ức của mình. Thứ hai, xưa nay anh rất hiếm khi viết về nghề làm sách, về nghệ thuật, huống hồ viết cả một cuốn sách dày cộp như thế. Trần Đại Thắng có viết nhưng việc viết này chỉ là không đừng đặng, hoặc là không thể không viết về những vấn đề anh quan tâm và trải nghiệm như các bảo tàng tranh trong nước và thế giới, các hội chợ sách mà anh có trải nghiệm hoặc tham gia. Nhưng cái này mới là cái chính. Hôm đến nhà tôi, Trần Đại Thắng có hỏi tôi về cuốn *Chân dung của rượu* viết về bạn bè làm nghệ thuật biết uống rượu mà tôi hứa hẹn với Công ty sách Đông A của Thắng từ hơn hai chục năm trước. Hôm đó Thắng nói anh không giữ lời viết thì em viết, em sẽ viết một cuốn sách về sách. Ai ngờ Trần Đại Thắng viết thật. Nói một cách thành thực, tôi không tin một người chưa hề viết dài lại có thể viết nổi một tập sách dạng hồi ký (hoặc có thể gọi là tự truyện) bề thế như vậy.

Không chỉ dày dặn, bề thế, trang trí đẹp bằng tranh minh họa và ảnh tư liệu, *Tôi kể - Tất cả đều từ sách* còn là một dòng hồi ức lôi cuốn, hấp dẫn, dù tác giả cố tình cắt lát ra thành 89 đoạn đời có đủ mọi sắc thái từ xuất thân, dòng thế, gia cảnh, người thân, bạn bè, công việc làm sách và xuất sắc nhất phải là tài năng dựng lên những chân dung sống động của những người liên quan đến đời sống của tác giả. Giọng văn Trần Đại Thắng thủ thỉ, trầm tĩnh, tưởng hiền lành nhưng cực kỳ quyến rũ, sắc sảo khi kể lại những câu chuyện về mình, về quãng đời làm sách với rất nhiều cung bậc cảm xúc. Với tôi, một người từng gắn bó với Trần Đại Thắng không ít năm, từ sinh hoạt đời thường đến chuyện in ấn, xuất bản sách, thì những trang tự truyện *Tôi kể - Tất cả đều từ sách* càng bồi đắp thêm chân dung một người làm sách tôi quý mến và tin tưởng. Cứ mỗi dòng, mỗi trang, mỗi đề mục của cuốn sách lại hiện lên rõ nét một Trần Đại Thắng tôi biết và chưa hề biết, thậm chí trong cả hình dung. Nói không hề quá, *Tôi kể - Tất cả đều từ sách* là một chân dung tự họa tài tình của người làm sách Trần Đại Thắng, sống chết với sách bằng một tình yêu, một đam mê cháy bỏng

Quãng chục năm trước, vì yêu mến Trần Đại Thắng tôi đã viết chân dung anh. Cái tên *Chân dung người mê sách* viết về Thắng được lấy làm tựa tập 20 chân dung tôi viết về bạn bè văn nghệ. Lúc đó tôi đã băn khoăn rất nhiều để đặt tít cho chân dung Trần Đại Thắng. Người mê sách là lựa chọn tôi nghĩ là hoàn hảo khi gọi về người làm sách Trần Đại Thắng. Mê sách. Đúng thế! Hiếm có người mê sách một cách mãnh liệt như anh. Năm 2004 tôi bị dính căn bệnh nan y về gan và tiểu đường. Bệnh tật khiến tôi chán nản đi đến quyết định bỏ rượu. Nhưng tôi không ngờ vì bỏ rượu tôi bị sa vào tình trạng trầm cảm. Trong sự chán nản tôi quyết định viết cuốn *Chân dung của rượu* là những chân dung bạn bè văn nghệ của tôi. Điều kiện để viết các chân dung này phải là những nhân vật biết uống rượu và có thâm niên quan hệ với tôi. Tôi nói ý định đó với Trần Đại Thắng. Lúc này, Công ty Đông A của vị họa sĩ trẻ đang nổi lên với việc làm những cuốn sách chọn lọc của các tác giả nước ngoài và trong nước. Bộ sách Đông A là thương hiệu lớn trong thị trường sách. Trần Đại Thắng hào hứng với cuốn *Chân dung của rượu*, anh động viên tôi viết tay để Đông A lưu giữ bản thảo. Nói là làm, Trần Đại Thắng chọn 500 tờ giấy đẹp in tựa sách và tên tác giả lên từng tờ và mang đến tận nhà cho tôi với lời hẹn sẽ xuất bản sớm ngay khi có bản thảo.

"Tôi kể - tất cả đều từ sách" của tác giả Trần Đại Thắng

Bệnh trầm cảm khiến tôi tê liệt mọi cảm xúc sáng tác và cuốn *Chân dung của rượu* cũng nằm trong tình trạng đó, dù tôi xác định đấy là cuốn sách cuối cùng của mình. Sau một năm bỏ rượu, tôi uống lại và kỳ lạ nhờ đó căn bệnh trầm cảm chấm dứt, và tôi trở lại cuộc sống bình thường như trước kia chấp nhận sống chung với những căn bệnh nan y. Trần Đại Thắng không giục giã mà chỉ nói với tôi khi nào anh viết cũng được, em luôn đợi bản thảo. Con người sách của Trần Đại Thắng là như thế, luôn ham mê làm những cuốn sách lạ. Sau hơn hai mươi năm khi bước vào tuổi 70, tôi trở lại với ý định viết cuốn *Chân dung của rượu*. Lúc này Trần Đại Thắng chỉ cười cười và nói, đợi anh mãi rồi cuối cùng em lại viết trước anh, sách nó có số phận anh ạ. Số phận mỗi cuốn sách, đúng như lời Thắng nói, tỷ như cuốn tự truyện anh bất ngờ cho ra đời.

... và những cuộc phiêu lưu với sách

Tôi đọc *Tôi kể - Tất cả đều từ sách* một cách nhẩn nha. Đọc và hình dung ra từng quãng đời của Trần Đại Thắng, trong đó có khá nhiều kỷ niệm với riêng tôi. Lần đầu tiên khi nhìn thấy bìa sách Trần Đại Thắng thiết kế, tôi đã không giấu được ngạc nhiên và hỏi họa sĩ Văn Sáng - một người làm bìa sách chuyên nghiệp với hàng vạn bìa sách về tác giả những bìa sách vừa lạ vừa đẹp kia. Họa sĩ Văn Sáng hào hứng nói về Trần Đại Thắng. Khi gặp Thắng tôi đã rất ấn tượng vị họa sĩ trẻ có vóc người cao lớn, khuôn mặt hiền lành luôn thường trực nụ cười và mái tóc húi cua dựng lớm chởm. Sau một thời gian làm bìa sách, Trần Đại Thắng khởi nghiệp làm sách bằng Công ty Đông A. Thương hiệu Đông A lập tức nổi tiếng trong thị trường sách. Ngay từ đầu, không biết bằng cách nào, Trần Đại Thắng đã kết thân và mời được nhà văn Hồ Anh Thái làm công việc giám tuyển chọn lựa các sáng tác hay cùng những tác giả "cứng cựa" trên văn đàn. Nói thêm, Hồ Anh Thái là một nhà văn rất nguyên tắc và kỹ tính trong khâu biên tập và chọn lựa tác phẩm, tác giả.

Văn mới của Đông A ra đời, chọn lựa những tác phẩm xuất sắc của các tác giả trong năm và chọn lựa tuyển 5 năm một. Đây là một ấn phẩm đẹp về hình thức và hay về nội dung; lần đầu ra mắt năm 2005, tuyển chọn được 41 truyện ngắn của 41 tác giả. Trần Đại Thắng làm một việc kỳ công là đi khắp đất nước sưu tầm đủ chữ ký trực tiếp của các tác giả có truyện trong sách. Cuốn sách có giá trị không chỉ ở thời điểm nó ra đời mà còn có giá trị sưu tầm ở thời điểm hiện tại. Hôm rồi, Trần Đại Thắng bảo tôi anh còn giữ được quyển *Văn mới* đó không? Tôi lấy từ giá sách ra cuốn *Văn mới* có đánh số thứ tự 56 là năm sinh của tôi. Thắng cầm cuốn sách nói, anh vừa tuyên bố giải tán sách vì trữ quá nhiều trong nhà không có giá trị luân chuyển, vậy nhượng lại cho em cuốn này 10 triệu. Đời nào tôi đồng ý. Sau thì biết Trần Đại Thắng đùa và anh cho biết cũng cuốn *Văn mới* này có nhà sưu tầm đã đấu giá tới 93 triệu. Tôi toát mồ hôi hột về thông tin này.

Cứ như thế, từng trang của *Tôi kể - Tất cả đều từ sách* hiện dần lên chân dung người mê sách Trần Đại Thắng. Tôi cảm nhận được những gì tôi chưa biết về Thắng và thêm trân trọng anh. Những gì tôi đã biết thì càng thêm có ý nghĩa khi thời gian đã trôi đi rất xa. Có một lần, Trần Đại Thắng bàn với Nguyễn Anh Vũ (lúc bấy giờ là Giám đốc, Tổng Biên tập Nhà xuất bản Văn học) làm một bộ sách chiến tranh gồm 3 cuốn tiểu thuyết: *Nỗi buồn chiến tranh* của nhà văn Bảo Ninh; *Lạc rừng* của nhà văn Trung Trung Đỉnh và *Tàn đen đốm đỏ* của tôi. Ba cuốn tiểu thuyết được đựng trong một hộp giấy đẹp có tựa đề *Bộ 3 tiểu thuyết chiến tranh* màu lửa rất bắt mắt. Trần Đại Thắng làm bộ sách này không phải mục đích kinh doanh mà là muốn tri ân cánh chúng tôi, những người Thắng yêu quý coi như người thân.

Khi Đông A phát triển mạnh, Trần Đại Thắng quyết định chuyển gia đình vào Nam. Trước khi đi, Thắng bán nhà và bảo tôi: "Cái xe Innova của em còn mới và tốt, anh thay xe đi, trả em bao nhiêu tiền cũng được". Tôi nói: "Em quý cái xe như thế và nó gắn với Đông A của em, sao không giữ lại mang vào trong đó mà dùng?". Trần Đại Thắng đã nghe theo và anh dùng chiếc xe thêm một thời gian dài nữa. Nói điều này để thấy, Trần Đại Thắng tuy là người kinh doanh nhưng tính tình rất nghệ sĩ, không đặt nặng vấn đề tiền bạc mà coi trọng tình nghĩa, kỷ niệm. Khi vào Sài Gòn, Trần Đại Thắng mở ra Nhà sách Cá Chép, có phát triển cả thương hiệu này ở Hà Nội, nhưng sau đó anh đã cho thu hẹp lại, chỉ giữ lại Cá Chép ở Sài Gòn cho phù hợp thị phần.

Những năm gần đây, Đông A của Trần Đại Thắng ít in sách tác giả như giai đoạn đầu, kể cả bộ *Văn mới* cũng dừng và chuyển hướng tập trung vào sản xuất sách bách khoa tri thức có in kèm hình ảnh và những bộ tuyển tập văn học kinh điển cùng mảng sách thiếu nhi. Tôi biết Trần Đại Thắng không muốn lặp lại sự mòn cũ mà luôn tìm cách làm mới cho việc sản xuất sách của mình. Bộ sách S100 là một thí dụ. Đó là những cuốn sách giới hạn được chế tác độc đáo, đánh số thứ tự không lặp bản, giấy đẹp bìa da được giới chơi sách và sưu tầm thích thú. Kế đó, Đông A của Trần Đại Thắng cho phục hồi "Sách Tết" truyền thống.

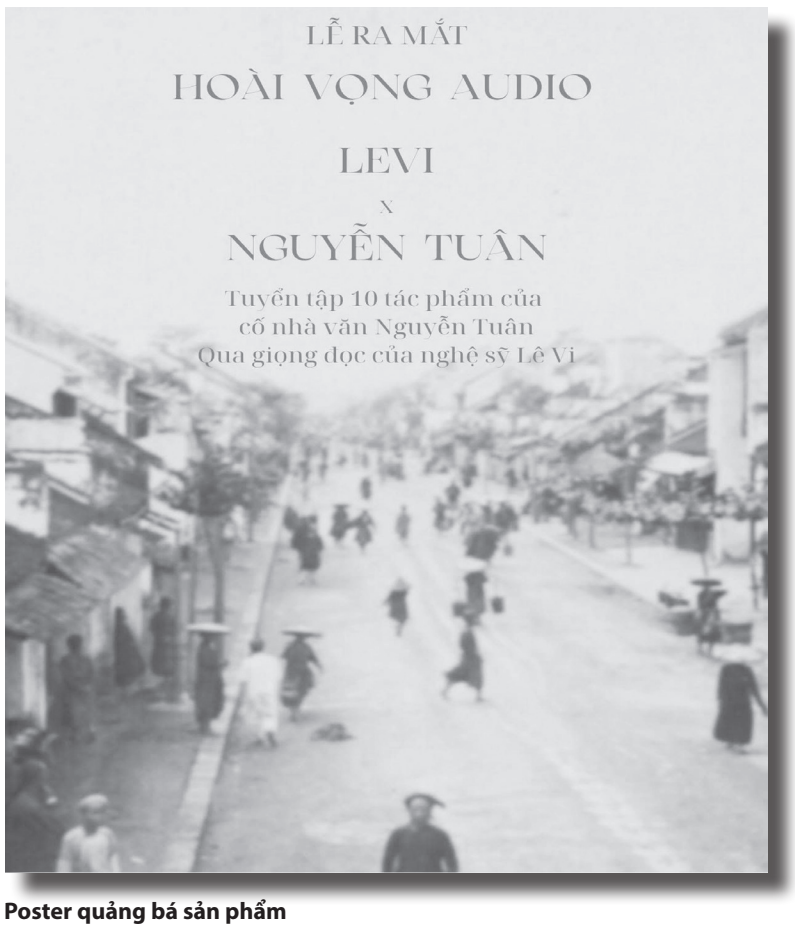
Hôm ra mắt *Tôi kể - Tất cả đều từ sách* ở Hà Nội, tôi đã rất thắc mắc khi Trần Đại Thắng không còn giữ mái tóc cua lởm chởm nữa, thay vào đó là mái tóc muối tiêu hất ngược, xịt "gôm". Tôi nói đùa, sau khi viết nhập đồng *Tôi kể - Tất cả đều từ sách* không còn một Trần Đại Thắng ngày xưa nữa mà là một Trần Đại Thắng đã bị chữ làm "tẩu hỏa nhập ma" thành con người khác. Thắng cười: "Em viết cuốn sách trong đúng một tháng anh ạ. Anh nói đúng, em bị thần chữ nhập, giờ vẫn chưa trở lại được bình thường". Vậy là thành công rồi Trần Đại Thắng, chúc mừng họa sĩ tóc đã muối tiêu với tự truyện *Tôi kể - Tất cả đều từ sách* nhé!

Còn một điều này nữa, xin được chúc mừng Trần Đại Thắng, chúc mừng Đông A đã được chọn trưng bày sách trong "Khu trưng bày sách tại Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng" tại Hà Nội đầu năm 2026. ■

Không chỉ một tấm poster, đó là cách ứng xử với di sản

● **DUY PHONG**

Những ngày vừa qua, "lướt" mạng xã hội tình cờ bắt gặp tấm poster quảng bá cho một sản phẩm audio với tên gọi *Hoài vọng Audio* tuyển chọn 10 tác phẩm của nhà văn Nguyễn Tuân, được thể hiện qua giọng đọc của một nghệ sĩ mang tên Lê Vi. Ban đầu, nhìn cách trình bày poster, người viết cứ ngỡ đây là một dự án của những người trẻ làm nội dung với nhau, và cái tên "Nguyễn Tuân" ở đây có lẽ chỉ là sự trùng hợp với nhà văn nổi tiếng của nền văn học Việt Nam. Nhưng tìm hiểu kỹ hơn mới biết không phải như vậy. Những tác phẩm được giới thiệu trong dự án này chính là của nhà văn Nguyễn Tuân - cây đại thụ của văn học Việt Nam thế kỷ XX, tác giả của những trang văn đã trở thành di sản trong đời sống tinh thần của nhiều thế hệ bạn đọc.

Poster quảng bá sản phẩm

Sản phẩm được chào hàng trên một Fanpage

Tấm poster thoạt nhìn không có gì "sai" về mặt kỹ thuật truyền thông. Nhưng cách sắp xếp tên gọi lại gợi nên một cảm giác khó chịu: Tên người thể hiện - Lê Vi - được đặt phía trên, còn tên nhà văn Nguyễn Tuân xuất hiện phía dưới trong cấu trúc "LEVI x NGUYỄN TUÂN". Với nhiều người yêu văn chương, điều đó không chỉ là vấn đề mỹ thuật, mà là vấn đề thái độ.

Nguyễn Tuân là một trong những đỉnh cao của văn học Việt Nam thế kỷ XX - một phong cách độc sáng, một "nghệ sĩ của chữ nghĩa" với cá tính sáng tạo mãnh liệt. Tác phẩm của ông là thành quả của lao động nghệ thuật khổ công, của trải nghiệm, của tài năng hiếm có. Trong khi đó, việc đọc lại - dù có thể đòi hỏi kỹ năng biểu đạt, cảm thụ và diễn xuất - vẫn là hoạt động tái hiện một sáng tạo đã hoàn tất. Hai giá trị ấy không thể đặt ngang nhau về bản chất.

Khi một ấn phẩm sử dụng cấu trúc "A x B" - một cách đặt tên thường thấy trong các dự án hợp tác sáng tạo - vô hình trung tạo cảm giác rằng đây là một cuộc "kết hợp" ngang hàng giữa hai chủ thể sáng tạo. Nhưng trong trường hợp này, có thực sự là một sự đồng sáng tạo? Hay chỉ là việc một giọng đọc tiếp cận và diễn giải lại một tác phẩm đã có sẵn?

Cần nói thẳng, không ai phủ nhận vai trò của người đọc sách nói. Một giọng đọc hay có thể thổi thêm sức sống vào văn bản, giúp tác phẩm đến gần hơn với công chúng mới. Thậm chí, ở một số trường hợp, nghệ sĩ thể hiện có thể tạo nên dấu ấn riêng, góp phần làm phong phú trải nghiệm tiếp nhận. Nhưng tất cả những điều đó vẫn diễn ra trong không gian của tác phẩm gốc - một không gian do nhà văn tạo dựng.

Trong văn hóa truyền thông hiện đại, xu hướng cá nhân hóa thương hiệu ngày càng mạnh. Người đọc sách nói không chỉ là "giọng đọc", mà còn là một thương hiệu cá nhân, có cộng đồng người theo dõi, có sức ảnh hưởng. Từ góc độ marketing, việc đặt tên người thể hiện lên trên có thể là một chiến lược nhằm thu hút tệp khán giả của họ. Nhưng chính ở điểm này, câu hỏi về sự khiêm tốn và tôn trọng di sản trở nên đáng suy ngẫm.

Văn chương không phải là một sản phẩm giải trí thuần túy để có thể xử lý hoàn toàn theo logic thị trường. Đặc biệt khi đó là di sản của một nhà văn lớn. Cách trình bày, cách đặt tên, thứ tự ưu tiên - tất cả đều hàm chứa thông điệp về giá trị. Đặt tên người đọc lên trên tên nhà văn, dù vô tình hay hữu ý, vẫn có thể tạo nên ấn tượng rằng giá trị của ấn phẩm nằm ở "giọng đọc", chứ không phải ở "tác phẩm".

Đây không chỉ là câu chuyện của một dự án cụ thể. Nó phản ánh một tâm thế rộng hơn: Khi cá nhân ngày càng được đẩy lên thành trung tâm của truyền thông, ranh giới giữa sáng tạo và tái hiện có nguy cơ bị làm mờ. Người thể hiện có thể được tôn vinh như một "ngôi sao", trong khi tác giả - người đặt nền móng cho toàn bộ giá trị nghệ thuật - lại lùi xuống phía sau.

Sự khiêm tốn trong nghệ thuật không phải là tự hạ thấp mình, mà là nhận thức đúng vị trí của mình trong chuỗi giá trị sáng tạo. Một nghệ sĩ đọc truyện hoàn toàn có thể tự hào về khả năng biểu đạt của mình, nhưng sự tự hào ấy không nên che khuất vai trò nguyên khởi của tác giả. Nếu muốn tôn vinh bản thân, cách tốt nhất là làm cho tác phẩm gốc được tỏa sáng hơn, chứ không phải đặt mình ngang hàng với nó về mặt hình thức.

Có thể có người cho rằng đây chỉ là chuyện "chữ nghĩa", rằng công chúng đủ thông minh để hiểu ai là tác giả thật sự. Nhưng trong văn hóa, những chi tiết nhỏ thường mang ý nghĩa lớn. Cách ta sắp xếp một cái tên, cách ta lựa chọn thứ tự xuất hiện, chính là cách ta biểu đạt hệ giá trị.

Trong một xã hội đang ngày càng coi trọng thương hiệu cá nhân, việc giữ gìn sự tôn trọng với những giá trị nền tảng - đặc biệt là di sản văn hóa - càng trở nên quan trọng. Nếu không, chúng ta dễ rơi vào trạng thái mà ở đó mọi thứ đều có thể trở thành công cụ để "đánh bóng" cá nhân, kể cả những tượng đài văn chương.

Sáng tạo một tác phẩm mới là hành trình cô độc và đầy thử thách. Tái hiện một tác phẩm đã có - dù đòi hỏi kỹ năng - vẫn là hành trình đi trên con đường mà người khác đã mở lối. Biết mình đang đứng ở đâu trên con đường ấy chính là thước đo của sự văn minh trong ứng xử nghệ thuật.

Và có lẽ, sự tôn trọng lớn nhất dành cho một nhà văn như Nguyễn Tuân không nằm ở những lời ca ngợi, mà ở cách chúng ta đặt tên ông ở đúng vị trí xứng đáng.

Cũng qua "lang thang" trang mạng xã hội, được biết sản phẩm này đang được chào hàng trên một Fanpage. Không rõ việc tuân thủ các quy định của pháp luật về bản quyền tác giả và kinh doanh văn hóa phẩm được thực hiện như thế nào? ■

Âm nhạc tôn vinh vẻ đẹp phụ nữ trong *When Women Love*

Chương trình hòa nhạc *When Women Love* (Khi phụ nữ yêu) sẽ diễn ra vào tối nay 6.3 tại Nhạc viện TP.HCM. Đây là dự án âm nhạc được xây dựng như một lời tự sự giàu cảm xúc về hành trình yêu thương của người phụ nữ trong đời sống đương đại, do nhóm Saigon Ladies Singers thực hiện.

Lấy cảm hứng từ những cung bậc cảm xúc của người phụ nữ khi yêu, từ dịu dàng, mong manh đến mạnh mẽ và bền bỉ, chương trình hướng đến việc khắc họa vẻ đẹp nội tâm và sức mạnh tinh thần của nữ giới thông qua âm nhạc, với các bản aria nổi tiếng trích từ những vở opera và nhạc kịch kinh điển của thế giới như: *Carmen, The Phantom of the Opera, Don Giovanni* và *West Side Story*. Đây đều là những tác phẩm gắn liền với các hình tượng phụ nữ giàu cá tính và sức hút nghệ thuật. Bên cạnh đó, chương trình còn giới thiệu nhiều ca khúc Việt Nam như: *Tháng Giêng mùa xuân còn sót lại* (Hoàng Cương), *Mẹ yêu con* (Nguyễn Văn Tý) hay *Cảm ơn mẹ* (Đức Trịnh)...

Thành lập năm 2015, Saigon Ladies Singers là nhóm ca sĩ nữ được giới chuyên môn và khán giả yêu mến nhờ chất giọng ấm áp, tinh tế cùng phong cách biểu diễn thanh lịch. Chỉ một năm sau khi ra mắt, nhóm đã giành HCV hạng mục Adult Equal Voice và Giải đặc biệt Trình diễn tại Cuộc thi Hợp xướng Quốc tế Bohol (Philippines) năm 2016, qua đó ghi dấu ấn trên bản đồ hợp xướng quốc tế. Sau thời gian tạm lắng để chuẩn bị cho những định hướng nghệ thuật mới, Saigon Ladies Singers trở lại với đội hình trẻ trung, giàu năng lượng và nhiều ý tưởng sáng tạo.

Bên cạnh các thành viên của nhóm, chương trình còn có sự tham gia của các nghệ sĩ khách mời Đào Mác và Jay - Thiện Nguyễn. Sự góp mặt của các nghệ sĩ với những phong cách biểu diễn khác nhau được kỳ vọng sẽ mang đến một không gian nghệ thuật đa sắc, nơi âm nhạc trở thành phương tiện kể những câu chuyện về tình yêu, ký ức và sự sẻ chia.

Với tinh thần tôn vinh vẻ đẹp tâm hồn và sức mạnh cảm xúc của phụ nữ, *When Women Love* hứa hẹn cống hiến cho khán giả một đêm hòa nhạc giàu cảm xúc, nơi những giai điệu quen thuộc được cất lên bằng tất cả sự tinh tế, dịu dàng và nội lực của những giọng ca nữ.

THÙY TRANG

LỄ HỘI BÀ CHIÊM SƠN:

Mạch nguồn văn hóa ven sông Thu Bồn

● **Bài, ảnh: KHÁNH CHI**

Trong không khí rộn ràng của mùa xuân mới, lễ hội Bà Chiêm Sơn ở xã Duy Xuyên, TP Đà Nẵng trở thành dịp để cộng đồng vùng ven sông Thu Bồn cùng nhau tôn vinh và tiếp nối những giá trị văn hóa truyền thống. Việc lễ hội được ghi danh vào Danh mục Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia là sự ghi nhận xứng đáng đối với một di sản lâu đời đang được gìn giữ bền bỉ trong đời sống bản địa. Dịp này, chính quyền và nhân dân địa phương đã trang trọng tổ chức lễ đón Bằng chứng nhận Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia cho lễ hội.

Các bậc cao niên thực hiện nghi thức cúng tế truyền thống tại lễ hội Bà Chiêm Sơn

Sức sống lễ hội Bà Chiêm Sơn mỗi độ xuân về

Lễ hội Bà Chiêm Sơn gắn liền với tín ngưỡng thờ Bà tại Dinh Bà Chiêm Sơn (thôn Chiêm Sơn, xã Duy Xuyên, TP Đà Nẵng). Được tổ chức từ ngày mùng 10 đến 12 tháng Giêng hằng năm, lễ hội nhằm tưởng nhớ, tri ân Bà Chiêm Sơn (còn gọi là Bô Bô Thái Dương phu nhân) - người đã có công phù trợ, che chở, hộ quốc an dân cho cộng đồng cư dân làng Chiêm Sơn nói riêng và khu vực ven sông Thu Bồn nói chung. Ngày 3.6.2025, lễ hội Bà Chiêm Sơn đã được đưa vào Danh mục Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia (loại hình lễ hội truyền thống) theo Quyết định số 1663/QĐ-BVHTT&DL của Bộ VHTTDL.

Tại lễ hội năm 2026, bên cạnh các nghi thức truyền thống như: Lễ túc yết, lễ ky, lễ tế Bà, lễ rước kiệu và lễ đại tế, phần hội cũng diễn ra với nhiều hoạt động đặc sắc như hội trại, trò chơi dân gian, chợ đêm…, thu hút đông đảo người dân và du khách tham gia.

Phát biểu tại buổi lễ trao Bằng chứng nhận Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia lễ hội Bà Chiêm Sơn, bà Nguyễn Thị Anh Thi, Phó Chủ tịch UBND TP Đà Nẵng đã ghi nhận, biểu dương trí tuệ, tấm lòng và trách nhiệm của các cấp chính quyền cùng cộng đồng nhân dân địa phương trong thời gian qua đã không ngừng chung sức, đồng lòng bảo tồn, phát huy giá trị của di sản văn hóa lễ hội truyền thống Bà Chiêm Sơn. Đặc biệt, bà Nguyễn Thị Anh Thi trân trọng và ghi nhận sự đóng góp của cộng đồng nhân dân thôn Chiêm Sơn cùng các nghệ nhân đã tham gia thực hành, trao truyền và phát huy giá trị của lễ hội. Những giá trị này không chỉ thuộc về nhân dân địa phương mà còn đóng góp vào sự phát triển chung của thành phố và đất nước.

Phó Chủ tịch UBND TP Đà Nẵng cũng đề nghị các cấp chính quyền, các ngành và nhân dân tiếp tục quan tâm, thực hiện hiệu quả các nội dung trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản. Cần tăng cường quản lý, quán triệt sâu sắc chủ trương của Đảng, Nhà nước nhằm phát huy tính tự giác và ý thức trách nhiệm của cộng đồng trong việc tham gia bảo tồn, phát huy giá trị di sản. Đồng thời, cần tăng cường vai trò của người cao tuổi và các nghệ nhân trong việc bảo tồn, thực hành và phát huy giá trị văn hóa; triển khai chính sách đãi ngộ, tôn vinh nghệ nhân, tạo điều kiện thuận lợi để họ trao truyền di sản cho các thế hệ kế tiếp. Song song, cần kết nối, xây dựng các sản phẩm du lịch văn hóa đặc sắc với quy mô phù hợp, nhằm thu hút du khách và góp phần phát triển du lịch tại các vùng dọc theo sông Thu Bồn.

Cùng với đó, cần huy động sự đóng góp từ cộng đồng nhân dân, các tổ chức và cá nhân để phục vụ hoạt động của lễ hội, góp phần bảo tồn các di sản văn hóa tại địa phương. Việc tiếp tục gìn giữ và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của cộng đồng cũng sẽ giúp những giá trị ấy trở thành tài sản chung của nhân dân. Đồng thời, tăng cường tuyên truyền, quảng bá, giới thiệu đến người dân và du khách về những giá trị đặc sắc của lễ hội Bà Chiêm Sơn, qua đó khơi dậy sự tìm hiểu, nghiên cứu và khám phá tri thức văn hóa bản địa.

Di sản trong đời sống hôm nay

Có mặt tại lễ hội Bà Chiêm Sơn năm 2026, nhiều người dân Duy Xuyên bày tỏ niềm vui khi lễ hội truyền thống được công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia. Đây không chỉ là niềm vinh dự, tự hào mà còn là lời nhắc nhở về trách nhiệm thiêng liêng trong việc gìn giữ và trao truyền những giá trị văn hóa vô giá cho các thế hệ mai sau.

Từ bao đời nay, mỗi kỳ tổ chức lễ hội luôn có sự đồng lòng, phối hợp nhuần nhuyễn giữa BTC của chính quyền địa phương và Ban hành lễ của cộng đồng làng truyền thống Chiêm Sơn, bảo đảm lễ hội được diễn ra bài bản, tôn trọng các yếu tố truyền thống, đồng thời đáp ứng nguyện vọng của nhân dân về nhu cầu tín ngưỡng, tâm linh.

Các nghi lễ như lễ Túc yết, lễ Chánh tế (lễ ky Bà) được tổ chức theo nghi thức cổ truyền. Đặc biệt, lễ rước kiệu Bà thu hút đông đảo người dân trong và ngoài địa phương tham gia, tái hiện lại dáng vẻ và hành trạng linh thiêng, huyền thoại của Bà theo truyền thuyết xưa.

Một trong những hoạt động được dân làng mong chờ là phần giáo Tuồng - Hát bội dâng Bà, diễn ra sau khi kết thúc phần lễ tế. Với người dân Chiêm Sơn và khu vực lân cận, đi xem Tuồng trong đêm ky Bà còn là để "bói Tuồng" đầu năm, gửi gắm nhiều khát vọng an lành, hanh thông. Những trích đoạn hay nhất do phường hát trình dâng Bà có thể diễn ra vào thời điểm rất khuya nhưng vẫn được bà con chờ đón, nhất là các cụ cao niên, bởi họ tin rằng qua cốt truyện và nhân vật của vở tuồng có thể dự cảm nhiều điều trong năm mới.

Bên cạnh đó, phần hội cũng được tổ chức với nhiều hoạt động phong phú như kéo co, đẩy gậy, đua thuyền, ăn xôi tháng mười, hát Bài chòi, hát Bội, thả hoa đăng cùng các chương trình văn hóa nghệ thuật đặc sắc khác. Chính quyền địa phương và người dân luôn nỗ lực xây dựng thương hiệu "Lễ hội Bà Chiêm Sơn: Truyền thống và Văn minh", thể hiện qua công tác tổ chức, đảm bảo an ninh trật tự và bảo tồn có chọn lọc những phong tục tập quán tốt đẹp theo hướng lành mạnh, tiến bộ, tiết kiệm, đáp ứng nhu cầu tín ngưỡng của nhân dân.

Ngày nay, những giá trị văn hóa của lễ hội Bà Chiêm Sơn còn trở thành sản phẩm văn hóa đặc sắc, góp phần hình thành môi trường du lịch văn hóa tâm linh hấp dẫn, thu hút du khách đến tham quan, trải nghiệm, qua đó góp phần nâng cao thu nhập cho cộng đồng cư dân địa phương. ■

Sôi động lễ hội Tống phong trên sông nước Cần Thơ

Lễ hội Tống phong tại Miếu Bà Xóm Chài (phường Hưng Phú, TP Cần Thơ) vừa diễn ra, thu hút hàng ngàn người dân địa phương và du khách tham gia. Đây là một trong những lễ hội dân gian tiêu biểu của cư dân vùng hạ lưu sông Hậu.

Lễ hội Tống phong (còn gọi là Tống ôn hay Cầu an) là lễ hội truyền thống được tổ chức hằng năm vào trung tuần tháng Giêng. Theo các bậc cao niên, lễ hội đã hình thành gần một thế kỷ trước, gắn liền với đời sống mưu sinh của cộng đồng ngư dân xóm Chài - những người sinh sống chủ yếu bằng nghề chài lưới. Theo Ban quản lý Miếu Bà Xóm Chài, lễ hội mang ý nghĩa cầu mong mưa thuận gió hòa, quốc thái dân an, làm ăn thuận lợi. Đồng thời, đây cũng là dịp để tưởng nhớ công lao của các bậc tiền nhân khai khẩn vùng đất phương Nam và bày tỏ lòng tôn kính đối với các vị thần linh theo tín ngưỡng dân gian.

Nghi thức quan trọng nhất là lễ "Tống ôn", với hoạt động hạ thủy bè thủy lục. Bè được đóng và trang trí công phu, đặt nhiều lễ vật do người dân đóng góp, sau đó diễu hành trên sông Cần Thơ trước khi đưa ra giữa dòng sông Hậu để hạ thủy. Nghi thức mang ý nghĩa tiễn đưa những điều xui rủi, bệnh tật của năm cũ, cầu mong một năm mới bình an, sung túc. Sau phần lễ, người dân và du khách tiếp tục tham gia các hoạt động văn hóa, vui chơi trên sông như múa lân, hóa trang, té nước…, tạo nên không khí lễ hội sôi nổi, đậm bản sắc văn hóa sông nước miền Tây.

Hình ảnh hàng trăm ghe, tàu, xuồng máy tập trung, tạo không gian lễ hội rộn ràng, sôi động giữa mênh mang sông nước

Lễ hội Tống phong tại Miếu Bà Xóm Chài không chỉ đáp ứng nhu cầu sinh hoạt tín ngưỡng của người dân địa phương mà còn góp phần bảo tồn giá trị văn hóa dân gian, trở thành sản phẩm văn hóa - du lịch đặc trưng của TP Cần Thơ.

ANH HUY

CHÀO MỪNG NGÀY QUỐC TẾ PHỤ NỮ 8.3.2026

PHỤ NỮ VIỆT NAM:

Giữ lửa gia đình, thắp sáng tri thức cho đất nước

● **NGUYỆT MINH; ảnh: P.LINH**

Từ mái ấm gia đình đến những công trình khoa học vươn tầm thời đại, phụ nữ nước nhà đang ngày càng khẳng định vai trò và vị thế trong đời sống xã hội. Nhân Ngày Quốc tế Phụ nữ 8.3, những nữ lãnh đạo, nhà khoa học tiêu biểu được vinh danh vừa là niềm tự hào của ngành nghề, vừa là minh chứng cho sức mạnh, trí tuệ và sự bền bỉ của người phụ nữ Việt Nam trong thời đại mới.

Tập thể các nhà khoa học nữ nhận Giải thưởng Kovalevskaia 2025

Trao Giải thưởng Kovalevskaia năm 2025

Nhân kỷ niệm 116 năm Ngày Quốc tế Phụ nữ (8.3) và 1986 năm Khởi nghĩa Hai Bà Trưng, hôm nay 6.3, tại Trụ sở Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính đã chủ trì buổi gặp mặt các nữ lãnh đạo, quản lý các cơ quan Trung ương và trao Giải thưởng Kovalevskaia năm 2025.

Chương trình do Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam phối hợp với Văn phòng Chính phủ và Bộ Nội vụ tổ chức, với sự tham dự của khoảng 220 đại biểu. Trong đó có đại diện lãnh đạo Đảng, Nhà nước; lãnh đạo các Ban, Bộ, ngành Trung ương; Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội; hơn 60 nữ lãnh đạo, quản lý các cơ quan Trung ương; cùng 40 đại diện các tập thể, cá nhân nữ khoa học từng đạt Giải thưởng Kovalevskaia từ năm 1985 đến nay.

Giải thưởng Kovalevskaia là giải thưởng cao quý mang tên nhà nữ toán học Nga lỗi lạc thế kỷ XIX - Sophia Kovalevskaia (1850-1891). Qua 41 năm hoạt động (1985-2026), giải thưởng đã vinh danh 23 tập thể và 58 cá nhân nữ nhà khoa học có nhiều thành tích xuất sắc, đóng góp các sáng kiến có giá trị khoa học và thực tiễn cao. Đây cũng là minh chứng cho sự nỗ lực bền bỉ trong học tập, nghiên cứu và cống hiến của phụ nữ Việt Nam trong lĩnh vực khoa học.

Từ năm 2022-2026, lễ trao Giải thưởng Kovalevskaia được tổ chức trong khuôn khổ chương trình gặp mặt của lãnh đạo Chính phủ với các phụ nữ tiêu biểu nhân Ngày Quốc tế Phụ nữ 8.3. Sự kiện thể hiện sự quan tâm và ghi nhận của Đảng, Nhà nước đối với những đóng góp quan trọng của phụ nữ Việt Nam, đặc biệt là đội ngũ nữ lãnh đạo, quản lý và các nhà khoa học; đồng thời khẳng định chủ trương thúc đẩy bình đẳng giới, phát huy nguồn nhân lực nữ chất lượng cao trong giai đoạn phát triển mới của đất nước.

Giải thưởng Kovalevskaia năm 2025 vinh danh 1 tập thể và 1 cá nhân. Tập thể được trao giải là các nhà khoa học nữ với cụm công trình "Ứng dụng xúc tác sinh học nâng cao giá trị nông sản Việt" thuộc Khoa Kỹ thuật Thực phẩm, Trường Hóa và Khoa học sự sống, Đại học Bách khoa Hà Nội. Cá nhân được trao giải là GS.TS Trần Thị Việt Nga, Viện trưởng Viện Công nghệ cao Việt Nhật, giảng viên cao cấp Khoa Kỹ thuật Môi trường, Trường Đại học Xây dựng Hà Nội.

Những công trình khoa học vì cộng đồng

Với cụm công trình "Ứng dụng xúc tác sinh học nâng cao giá trị nông sản Việt", các nhà khoa học nữ đã nghiên cứu thành công việc ứng dụng xúc tác sinh học (enzyme và vi sinh vật) nhằm phát triển bền vững các sản phẩm thực phẩm có lợi cho sức khỏe từ nguyên liệu trong nước. Đồng thời, các nghiên cứu cũng tập trung khai thác phụ phẩm của ngành thực phẩm để gia tăng giá trị, hướng tới mô hình sản xuất không phế thải và phát triển kinh tế tuần hoàn. Đây là những công trình khoa học thể hiện trí tuệ, sự bền bỉ và trách nhiệm của các nhà khoa học nữ Việt Nam đối với sức khỏe cộng đồng và sự phát triển bền vững của đất nước.

GS.TS Trần Thị Việt Nga

Nhiều kết quả nghiên cứu đã được thương mại hóa và chuyển giao thành công cho doanh nghiệp, mang lại giá trị kinh tế - xã hội rõ nét. Tiêu biểu là công nghệ sản xuất sữa gạo giàu protein Ojita với công suất 40 tấn/ngày (tương đương 66 triệu hộp/năm) và đã được xuất khẩu sang Nhật Bản. Ngoài ra còn có các công nghệ sản xuất sữa ngô - sữa gạo nguyên hạt không phát sinh bã thải; tinh bột chậm tiêu hóa (SDS); phở tươi ăn liền năng lượng thấp; phô mai tươi lợi khuẩn từ hạt; các sản phẩm từ nấm thay thế thịt; xúc xích lên men ứng dụng chủng khởi động sinh học cùng hệ sinh thái sản phẩm probiotic, kombucha và sữa chua sấy thăng hoa...

Ở hướng phát triển kinh tế tuần hoàn, tập thể đã tận dụng phụ phẩm thủy sản và nông nghiệp để sản xuất surimi, chitin, nước mắm, bột tôm, các chế phẩm kháng vi sinh vật và chế phẩm giàu canxi từ vỏ trứng, với quy mô xử lý phụ phẩm lên tới hàng trăm tấn nguyên liệu mỗi ngày. Nhiều công nghệ đã được bảo hộ bằng sáng chế, công bố quốc tế và triển khai tại các doanh nghiệp lớn trong và ngoài nước, góp phần nâng cao năng lực cạnh tranh của ngành chế biến thực phẩm Việt Nam.

Ở hạng mục giải thưởng cá nhân, chuyên gia trong lĩnh vực kỹ thuật xử lý nước và nước thải tại Việt Nam - GS.TS Trần Thị Việt Nga đã có nhiều nghiên cứu gắn chặt với yêu cầu thực tiễn của Việt Nam về bảo vệ môi trường, an ninh năng lượng và thích ứng với biến đổi khí hậu. Bà đã tập trung phát triển và làm chủ công nghệ màng, đặc biệt là công nghệ màng kỵ khí AnMBR, tối ưu hóa quá trình sinh học kỵ khí để vừa nâng cao hiệu quả xử lý nước thải vừa thu hồi tài nguyên như khí sinh học và các hợp chất hữu cơ có giá trị; đồng thời, nghiên cứu ứng dụng vật liệu tái chế từ phế thải xây dựng làm vật liệu lọc xử lý ô nhiễm và phát triển các giải pháp công nghệ xử lý nước thải phân tán phù hợp cho cả khu vực nông thôn và đô thị.

Trong hoạt động nghiên cứu khoa học, GS.TS Trần Thị Việt Nga đã chủ trì 9 đề tài khoa học các cấp (gồm 2 đề tài cấp Nhà nước, 4 đề tài cấp Bộ và 3 đề tài hợp tác quốc tế) và tham gia tổng cộng 20 đề tài khoa học - công nghệ. Hiện bà đang chủ trì một đề tài Nafosted và dự án trọng điểm SATREPS do Chính phủ Nhật Bản tài trợ giai đoạn 2023-2028... Nhiều công trình của bà đã được chuyển giao vào thực tiễn, như công nghệ AnMBR tại các trang trại chăn nuôi quy mô lớn hay công nghệ SBR cải tiến tại Nhà máy xử lý nước thải Yên Sở, góp phần giảm chi phí và nâng cao hiệu quả xử lý môi trường.

Trong khuôn khổ chương trình, học bổng Kovalevskaia năm 2026 được trao cho 3 nữ sinh lớp chuyên của Trường THPT Chuyên Khoa học Tự nhiên, Đại học Quốc gia Hà Nội. Kể từ năm 2016, Quỹ Giải thưởng Kovalevskaia đã dành tặng học bổng hằng năm nhằm động viên, khuyến khích các nữ sinh sớm nuôi dưỡng niềm đam mê khoa học. Đến nay, đã có 14 nữ sinh được nhận học bổng từ Quỹ - những hạt giống tri thức tiếp nối truyền thống học tập, sáng tạo và cống hiến của phụ nữ Việt Nam. ■

45 NỮ TIẾN SĨ ỨNG CỬ QUỐC HỘI: Dấu ấn trí tuệ của phụ nữ Việt

Theo danh sách chính thức 864 ứng cử viên đại biểu Quốc hội khóa XVI do Hội đồng Bầu cử Quốc gia công bố, có 392 ứng cử viên nữ (chiếm 45,37%); trong số này, 45 ứng cử viên nữ có trình độ tiến sĩ, chiếm 23,6%.

Nhiều nữ ứng cử viên là những cán bộ, nhà khoa học tiêu biểu như: TS Nguyễn Thị Thủy (Phó Chủ nhiệm Ủy ban Pháp luật và Tư pháp của Quốc hội, Phó Chủ tịch Hội nghị sĩ hữu nghị Việt Nam - Hungary); TS Nguyễn Thị Mai Thoa (đại biểu Quốc hội hoạt động chuyên trách tại Ủy ban Văn hóa và Xã hội, Phó Chủ tịch Nhóm nghị sĩ hữu nghị Việt Nam - Bỉ)...

Trong lĩnh vực giáo dục, khoa học và y tế có thể kể đến các gương mặt nổi bật như: GS.TS Nguyễn Thị Lan, Giám đốc Học viện Nông nghiệp Việt Nam; PGS.TS Ngô Thị Huyền, Trưởng khoa Thư viện - Thông tin học, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn (ĐHQG-HCM); TS Trần Thị Nhị Hà, Phó Chủ nhiệm Ủy ban Dân nguyện và Giám sát của Quốc hội...

Sự tham gia của các nữ tiến sĩ trong danh sách ứng cử cho thấy phụ nữ trí thức đang ngày càng trở thành lực lượng quan trọng trong đời sống chính trị, đồng thời khẳng định vai trò của phụ nữ Việt Nam không chỉ với tư cách đại diện cho giới mà còn là những người đóng góp tri thức và tầm nhìn cho sự phát triển của đất nước. **T.LAM**

80 NĂM NGÀY TRUYỀN THỐNG NGÀNH THỂ DỤC THỂ THAO (27.3.1946 - 27.3.2026):

Nhịp cầu của sức mạnh và khát vọng Việt Nam

● THU SÂM; ảnh: Cục Thể dục Thể thao Việt Nam

Kể từ ngày Chủ tịch Hồ Chí Minh ra lời kêu gọi toàn dân tập thể dục, khai sinh ra nền thể thao Cách mạng, gần 8 thập kỷ đã trôi qua nhưng trong dòng chảy ấy, thể thao Việt Nam chưa bao giờ chỉ là những cuộc tranh tài hay những tấm huy chương. Đó là hành trình của sức mạnh dân tộc, là nhịp cầu kết nối quá khứ với hiện tại và mở ra những khát vọng lớn lao cho tương lai.

Tinh thần "Tự tôi, ngày nào tôi cũng tập" của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã, đang và sẽ lan toả rộng rãi trong xã hội ngày hôm nay và mai sau

Nhịp cầu nối dài từ lịch sử

Trong dòng chảy lịch sử của dân tộc Việt Nam, thể dục thể thao luôn gắn bó mật thiết với vận mệnh quốc gia. Ngay sau thắng lợi của Cách mạng Tháng Tám năm 1945, khi nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa vừa ra đời trong muôn vàn khó khăn, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã sớm nhìn thấy vai trò của sức khỏe quốc dân đối với sự nghiệp dựng nước và giữ nước.

Ngày 30.1.1946, Sắc lệnh số 14 được ban hành, thành lập Nha Thể dục Trung ương - cơ quan quản lý đầu tiên của ngành Thể dục thể thao cách mạng. Chỉ hai tháng sau, ngày 27.3.1946, Sắc lệnh số 38 tiếp tục được ký, đồng thời bài viết *Sức khỏe và Thể dục* của Bác đăng trên Báo *Cứu Quốc* đã trở thành lời hiệu triệu mạnh mẽ, khơi dậy phong trào rèn luyện thân thể rộng khắp trong nhân dân.

"Tôi mong đồng bào ta ai cũng gắng tập thể dục. Tự tôi ngày nào cũng tập". Lời kêu gọi giản dị nhưng sâu sắc ấy đã trở thành kim chỉ nam cho sự phát triển của thể thao Việt Nam suốt 8 thập kỷ qua. Tư tưởng của Người về mối quan hệ giữa sức khỏe cá nhân và sức mạnh quốc gia, "mỗi một người dân yếu ớt tức là cả nước yếu ớt, mỗi một người dân mạnh khỏe tức là cả nước mạnh khỏe", không chỉ là triết lý sống mà còn là nền tảng tư duy của cả một ngành.

Từ những ngày đầu gian khó ấy, phong trào "Khỏe vì nước" đã lan tỏa khắp mọi miền đất nước. Thể thao trở thành một phần của đời sống xã hội, vừa góp phần nâng cao thể chất, vừa nuôi dưỡng tinh thần thượng võ, ý chí kiên cường của dân tộc Việt Nam. Và đến hôm nay, những câu chuyện của thể thao đôi khi không chỉ nằm trên sân đấu, mà còn ở những khán đài, nơi ký ức của nhiều thế hệ hòa vào nhau.

Một buổi chiều cuối tuần tại sân vận động Hàng Đẫy, trong trận derby giữa Thể Công Viettel và CLB Hà Nội tại V.League, ở góc khán đài gần cửa số 7, hai cổ động viên lớn tuổi vẫn say sưa theo dõi từng pha bóng. Ông Trần Anh Dũng, sống tại phường Cửa Nam và ông Nguyễn Văn Thuấn làm nhiệm vụ đảm bảo an ninh trật tự tại sân, vừa xem bóng đá vừa kể cho nhau nghe về những ngày tuổi trẻ.

Câu chuyện của họ đưa người nghe trở về những năm 1970 - 1980, khi sân Hàng Đẫy luôn chật kín khán giả mỗi khi đội Thể Công thi đấu. Đó là thời kỳ mà những danh thủ như Nguyễn Thế Anh (Ba Đẻn), Nguyễn Cao Cường, hay các cầu thủ tài hoa của bóng đá Việt Nam làm say đắm hàng vạn người hâm mộ.

Ông Dũng nhớ lại: "Ngày ấy khó khăn lắm, nhưng cứ cuối tuần là chúng tôi tìm cách ra sân xem bóng đá. Có hôm sân Hàng Đẫy kín chỗ, phải đứng ngoài đường Trịnh Hoài Đức mà vẫn cố nghe tiếng cổ vũ từ bên trong". Ông Thuấn cười, tiếp lời: "Ở quê tôi khi ấy, nhiều người còn đổi thóc lấy tiền để lên Hà Nội xem bóng đá".

Những ký ức giản dị ấy gợi lại một giai đoạn đặc biệt của thể thao Việt Nam, thời kỳ mà trong hoàn cảnh đất nước còn nhiều gian khó, thể thao vẫn mang lại niềm vui, niềm tự hào và tinh thần đoàn kết cho nhân dân.

Khát vọng tương lai

Đó cũng là thời kỳ mà những thế hệ vận động viên của nền thể thao cách mạng tiếp bước truyền thống thượng võ của dân tộc, viết nên những trang sử đáng nhớ. Những cái tên như thủ môn Trần Văn Khánh, hậu vệ Nguyễn Trọng Giáp, Quản Trọng Hùng, tiền vệ Vũ Mạnh Hải, Phan Văn My, tiền đạo Cao Cường, Thế Anh (Ba Đẻn)… không chỉ là những cầu thủ tài năng mà còn là biểu tượng của một thời kỳ thể thao gắn bó sâu sắc với đời sống xã hội.

Nhà sử học Dương Trung Quốc từng nhận định, lịch sử thể dục thể thao Việt Nam là di sản của truyền thống thượng võ từ ngàn đời, góp phần tạo nên sức sống bền bỉ của dân tộc trong sự nghiệp dựng nước và giữ nước. Và chính truyền thống ấy đã được các thế hệ tiếp nối viết nên câu chuyện mới của thể thao Việt Nam trong thời đại hòa bình và hội nhập.

Nếu như những cổ động viên già trên khán đài Hàng Đẫy là ký ức sống của quá khứ, thì ở một góc khác của thể thao Việt Nam hôm nay, những câu chuyện gia đình lại mở ra một dòng chảy mới, nơi tình yêu thể thao được truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác. Đinh Anh Hoàng, tay vợt nam số 1 Việt Nam và vợ anh vận động viên Nguyễn Thị Phương Linh của CLB bóng bàn Thể thao CAND T&T, đang nuôi dưỡng một ước mơ giản dị nhưng đầy ý nghĩa đó là mong một ngày nào đó, cậu con trai nhỏ của họ sẽ tiếp nối niềm đam mê bóng bàn của cha mẹ.

Các thế hệ nối tiếp nhau đã làm nên những trang vàng của thể thao Việt Nam

Tình yêu thể thao của Đinh Anh Hoàng cũng bắt đầu từ chính gia đình mình. Khi còn nhỏ, anh thường đứng bên bàn bóng bàn trong nhà, chăm chú nhìn từng cú đánh của cha và chị gái. Chính ánh mắt say mê ấy đã khiến cha anh nhận ra niềm đam mê đặc biệt của cậu con trai. Từ những buổi tập giản dị trong gia đình, cậu bé ngày nào đã trở thành tay vợt hàng đầu của bóng bàn Việt Nam. Và giờ đây, khi đã có gia đình riêng, anh lại tiếp tục gieo mầm cho tình yêu thể thao trong thế hệ tiếp theo.

Những câu chuyện như vậy không hiếm trong thể thao Việt Nam. Từ những gia đình vận động viên bóng đá, điền kinh, bắn súng, bơi lội cho đến võ thuật, nhiều thế hệ đã tiếp nối nhau bước vào con đường thể thao, góp phần làm dày thêm truyền thống của ngành.

Trụ cột của sức mạnh quốc gia

Bước sang thế kỷ XXI, vai trò của thể thao ngày càng vượt ra khỏi phạm vi của các sân thi đấu. Thể thao đang trở thành một mắt xích quan trọng trong chiến lược phát triển bền vững của đất nước.

Trong lĩnh vực giáo dục, thể thao học đường đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành nhân cách và thể chất cho thế hệ trẻ. Những kỳ Hội khỏe Phù Đổng hay các giải thể thao học sinh quốc tế không chỉ là sân chơi mà còn là môi trường rèn luyện ý chí, kỷ luật và tinh thần tập thể.

Ở tầm quốc tế, thể thao cũng trở thành một kênh ngoại giao hiệu quả. Những tấm huy chương tại SEA Games, Asian Games hay Olympic không chỉ mang lại vinh quang cho vận động viên mà còn góp phần quảng bá hình ảnh một Việt Nam năng động, hòa bình và hội nhập. Không ít vận động viên Việt Nam đã trở thành những "đại sứ văn hóa" đặc biệt, mang theo khát vọng và bản lĩnh của dân tộc ra thế giới.

Nhìn lại chặng đường 80 năm, có thể thấy thể thao Việt Nam đã trải qua một hành trình đầy tự hào, từ những ngày đầu gian khó của nền thể thao cách mạng đến những thành công trên đấu trường khu vực và quốc tế. Từ sân Hàng Đẫy của những cổ động viên già, đến bàn bóng bàn của gia đình Đinh Anh Hoàng, từ phong trào "Khỏe vì nước" năm xưa đến những đấu trường Olympic hôm nay, tất cả đều hòa chung trong một dòng chảy. Đó là dòng chảy của niềm tin, của ý chí và của khát vọng vươn lên.

Trong "Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc", thể thao Việt Nam đang đứng trước những cơ hội và cũng là những trách nhiệm lớn lao. Với nền tảng truyền thống 80 năm, cùng sự đầu tư ngày càng bài bản và khoa học, thể thao Việt Nam hoàn toàn có thể hướng tới những mục tiêu cao hơn, từ việc nâng tầm thành tích tại các đấu trường châu lục đến giấc mơ giành huy chương Olympic.

Hành trình ấy sẽ còn nhiều thử thách, nhưng cũng đầy hy vọng. Bởi hơn ai hết, thể thao luôn mang trong mình một sức mạnh đặc biệt đó là sức mạnh kết nối quá khứ với hiện tại, sức mạnh khơi dậy niềm tự hào dân tộc và truyền cảm hứng cho các thế hệ tiếp nối. Và khi những câu chuyện trên khán đài, trong gia đình hay trên sân đấu tiếp tục được viết nên, thể thao Việt Nam sẽ vẫn là nhịp cầu bền vững của sức mạnh và khát vọng Việt Nam trong những thập niên phía trước. ■

ĐỘI TUYỂN NỮ VIỆT NAM TẠI VCK GIẢI BÓNG ĐÁ CHÂU Á 2026:

Vạn sự khởi đầu nan

● **BẢO ANH**

Đội tuyển bóng đá nữ Việt Nam đã có màn khởi đầu thành công tại chiến dịch Vòng loại World Cup nữ 2027, khi giành chiến thắng 2-1 trước đội tuyển nữ Ấn Độ ở lượt trận đầu tiên bảng C VCK Giải bóng đá nữ châu Á 2026. Ba điểm trọn vẹn không chỉ mang ý nghĩa về mặt điểm số, mà còn là cú hích tinh thần quan trọng cho thầy trò HLV Mai Đức Chung trước hai thử thách lớn hơn mang tên Đài Bắc Trung Hoa và Nhật Bản.

Khởi đầu thuận lợi trước Ấn Độ sẽ là động lực rất lớn cho đội tuyển nữ Việt Nam hướng đến mục tiêu lần thứ hai tham dự World Cup

Trận thắng vất vả

Trước đối thủ bị đánh giá yếu nhất bảng là đội tuyển nữ Ấn Độ (hạng 67 thế giới), đội tuyển nữ Việt Nam (hạng 36 thế giới) bước vào trận với mục tiêu rõ ràng, đó là giành chiến thắng để tạo đà tâm lý thuận lợi. Cú đúp bàn thắng của tiền vệ Ngân Thị Vạn Sự đã giúp đội nhà hoàn thành mục tiêu. Tuy nhiên, thực tế trên sân cho thấy đây không phải trận đấu dễ dàng.

Đại diện Nam Á lựa chọn lối chơi giàu thể lực, tranh chấp quyết liệt và không ngại va chạm, khiến các cô gái Việt Nam gặp không ít khó khăn trong việc triển khai bóng ở đầu trận. Sự lấn lướt về thế trận không đồng nghĩa với sự áp đảo tuyệt đối về cơ hội. Đặc biệt khi đối thủ gỡ hòa 1-1 ở đầu hiệp 2, thế trận của đội tuyển nữ Việt Nam tạo ra gần như một chiều, bóng liên tục được đưa vào khu vực cấm địa của Ấn Độ, nhưng sự thiếu sắc sảo trong những đường chuyền quyết định và khả năng dứt điểm chưa chuẩn xác đã khiến đội không thể sớm "kết liễu" trận đấu.

"Khi bị Ấn Độ gỡ hòa, toàn đội không hề nao núng. Sự cổ vũ, động viên của người hâm mộ Việt Nam trên khán đài đã tiếp thêm tinh thần để các cầu thủ tiếp tục nỗ lực, hướng tới bàn thắng tiếp theo. Tôi cũng muốn khẳng định đội tuyển nữ Việt Nam kiểm soát bóng tốt hơn so với Ấn Độ. Vấn đề chỉ là chúng tôi chưa tận dụng được nhiều cơ hội để ghi thêm bàn thắng", HLV Mai Đức Chung bày tỏ sau trận đấu.

Dù vậy, điều quan trọng nhất vẫn là 3 điểm trọn vẹn trong ngày ra quân. Chiến thắng này giúp đội tuyển nữ Việt Nam tạm thời có lợi thế trong cuộc đua tại bảng C, đồng thời giải tỏa phần nào áp lực tâm lý khi bước vào những trận đấu mang ý nghĩa then chốt cho tấm vé dự World Cup nữ 2027. Phía trước đội tuyển nữ Việt Nam sẽ là hai thử thách khó nhằn hơn nhiều, đó là Đài Bắc Trung Hoa - đối thủ cạnh tranh trực tiếp cho vị trí nhì bảng, đặc biệt là Nhật Bản - ứng viên hàng đầu cho ngôi đầu. Nếu muốn tiến xa và hoàn thành mục tiêu lớn, đội tuyển nữ Việt Nam cần cải thiện khả năng tận dụng cơ hội, tăng sự chính xác ở những pha bóng quyết định và giữ sự tập trung tối đa trong khâu phòng ngự.

Nỗ lực cho lần thứ hai

VCK nữ châu Á 2026 không chỉ là sân chơi đỉnh cao của châu lục, mà còn là Vòng loại World Cup nữ 2027. Trước mắt thầy trò HLV Mai Đức Chung là cơ hội lớn để tiếp tục viết tiếp giấc mơ World Cup, nhưng song hành với đó là những thử thách khắc nghiệt. Theo thể thức, 4 đội lọt vào bán kết sẽ giành vé chính thức dự World Cup nữ 2027. Rất khó để thầy trò HLV Mai Đức Chung đi con đường này vì giải quy tụ những "chị đại" của bóng đá châu lục như: Nhật Bản, Hàn Quốc, CHDCND Triều Tiên, Trung Quốc hay Australia.

Nhưng đội có thể đi một con đường khác khi 4 cái tên thua tại tứ kết vẫn còn cơ hội thông qua vòng play-off châu lục để tranh 2 suất trực tiếp tiếp theo. Cùng với đó, sẽ có một suất play-off liên lục địa dành cho đội chiến thắng trong trận đấu giữa hai đội thua tại vòng play-off châu lục. Điều này mở ra hy vọng cho nhiều đội bóng, nhưng đồng thời đòi hỏi sự chuẩn bị kỹ lưỡng cả về chuyên môn lẫn thể lực.

Với đội tuyển nữ Việt Nam, mục tiêu trước tiên vẫn là vượt qua vòng bảng - nền tảng quyết định cho mọi tính toán chiến lược phía sau. HLV Mai Đức Chung chắc chắn hiểu rõ việc phân phối sức hợp lý, xoay tua đội hình và giữ nền tảng thể lực cho các trụ cột sẽ mang ý nghĩa sống còn nếu đội phải bước vào những trận cầu loại trực tiếp căng thẳng. Cơ hội đang hiện hữu, nhưng thách thức cũng vô cùng lớn. Để biến giấc mơ thành hiện thực, các cô gái Việt Nam không chỉ cần tinh thần quả cảm vốn có, mà còn phải thể hiện bản lĩnh, sự tỉnh táo và những tính toán chiến thuật hợp lý ở từng thời điểm.

Tại VCK nữ châu Á 2022 trên đất Ấn Độ, đội tuyển nữ Việt Nam đã viết nên câu chuyện cổ tích giữa muôn vàn thử thách. Dịch Covid-19 khiến lực lượng đội sứt mẻ nghiêm trọng, nhiều trụ cột không thể ra sân. Giữa lúc tưởng như khó khăn có thể quật ngã đội bóng thì các cô gái Việt Nam đã siết chặt tay nhau, thi đấu bằng hơn 100% khả năng để tạo nên kỳ tích là tấm vé tham dự World Cup nữ 2023. Mới đây, chiến tích lịch sử ấy được người hâm mộ châu Á bầu chọn là "Khoảnh khắc vĩ đại nhất lịch sử bóng đá nữ châu Á". Liên đoàn Bóng đá châu Á đã dùng những mỹ từ như "vượt qua nghịch cảnh, chịu áp lực lớn" để mô tả hành trình giành vé World Cup của đội tuyển nữ Việt Nam - một hành trình thấm đẫm mồ hôi và nước mắt. Sự ghi nhận này không chỉ là niềm tự hào cho bóng đá Việt Nam, mà còn là minh chứng cho giá trị của tinh thần vượt khó.

Kỳ tích năm 2022 đã trở thành cột mốc vàng son, mở ra trang sử mới cho bóng đá nữ nước nhà. Nhưng thể thao đỉnh cao không cho phép ngủ quên trên chiến thắng. Người hâm mộ quê nhà giờ đây lại đặt niềm tin vào HLV Mai Đức Chung và các học trò, kỳ vọng họ tiếp tục viết tiếp câu chuyện cổ tích tại Australia. Phía trước vẫn còn nhiều thử thách, song nếu giữ vững tinh thần quả cảm như tại Ấn Độ năm nào, "Những cô gái kim cương" hoàn toàn có thể thêm một lần làm nên lịch sử. Và biết đâu, một "khoảnh khắc vĩ đại" mới lại đang chờ được gọi tên. ■

TIN THỂ THAO

Taekwondo dự giải quốc tế ở Mỹ

Đội tuyển taekwondo Việt Nam sẽ cử 4 gương mặt là Nguyễn Hồng Trọng, Trần Hồ Nhân Văn, Nguyễn Thị Mai và Nguyễn Thị Loan tham dự Giải taekwondo Mỹ mở rộng 2026, được tổ chức tại Las Vegas vào ngày 7 - 8.3.

Trong số này, có 3 võ sĩ vừa giành huy chương tại SEA Games 33, đó là Nguyễn Hồng Trọng (HCV), Nguyễn Thị Loan (HCB) và Nguyễn Thị Mai (HCĐ). Đây cũng là các võ sĩ trọng điểm của taekwondo Việt Nam hướng tới những nhiệm vụ quốc tế năm 2026.

L.H

Giải cờ vua VĐQG 2026 diễn ra ở Hải Phòng

Giải cờ vua VĐQG 2026 diễn ra từ ngày 6-16.3 tại Hải Phòng, quy tụ đầy đủ những kỳ thủ hàng đầu trong nước. Theo đó, giải năm nay có sự tham dự của khoảng 150 kỳ thủ đến từ 19 đơn vị có phong trào mạnh như: TP.HCM, Hà Nội, Cần Thơ, Đà Nẵng, Quân đội, Hải Phòng, Vĩnh Long… Giải cũng có sự góp mặt của những tên tuổi hàng đầu như: Trường Sơn, Thảo Nguyên, (Cần Thơ), Thiên Hải, Hoàng Sơn, Mai Hưng, Bảo Trâm, Thanh An, Thùy Dương (TP.HCM), Lê Tuấn Minh, Trần Tuấn Minh, Nho Kiệt (Hà Nội)…

Tại giải, các kỳ thủ sẽ thi đấu vô địch nam và nữ ở 5 nội dung: Cờ tiêu chuẩn, cờ nhanh, cờ chớp nhoáng, cờ siêu chớp và cờ Asean.

V.H

Hơn 400 võ sĩ dự giải muay quốc gia

Diễn ra đến ngày 11.3 tại phường Pleiku (Gia Lai), Giải vô địch các CLB muay Quốc gia 2026 là sân chơi quan trọng trong hệ thống thi đấu trong nước, đồng thời mở đầu chuỗi hoạt động thể thao sôi động trên địa bàn tỉnh Gia Lai trong năm nay. Tham dự giải có hơn 400 võ sĩ, đến từ 41 CLB thuộc 24 tỉnh, thành phố, ngành trong cả nước. Các võ sĩ tranh tài ở nhiều hạng cân, nội dung thi đấu.

Đây là dịp để các địa phương đánh giá phong trào tập luyện, năng lực huấn luyện, đồng thời tạo điều kiện cho võ sĩ thi đấu cọ xát, nâng cao trình độ chuyên môn, chuẩn bị lực lượng tham dự các giải quốc tế trong năm 2026.

H.L

● Tổng Biên tập: **NGUYỄN ANH VŨ**
● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 370/GP-BTTTT ngày 05/7/2016 của Bộ Thông tin và Truyền thông

● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798

● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam

GIÁ: 5.000đ

Thế giới ứng phó với ô nhiễm ánh sáng

Thành phố London (Anh) nhìn từ trên cao vào ban đêm Ảnh: SHUTTERSTOCK

● HỒNG NHUNG

Ngày càng nhiều đô thị trên thế giới trở thành những "thành phố không ngủ" bởi ánh đèn rực rỡ, sôi động và hấp dẫn của đời sống đô thị. Thế nhưng phía sau sự lung linh ấy lại là một "sát thủ vô hình" ít được chú ý - ô nhiễm ánh sáng.

Trên thế giới, Mỹ và Tây Ban Nha là hai quốc gia thường xuyên được xếp hạng là những nơi sáng nhất vào ban đêm khi nhìn từ vũ trụ. Sự gia tăng độ sáng đã thay đổi đáng kể theo thời gian, đặc biệt tại các khu vực đô thị hóa cao, nơi ánh sáng nhân tạo từ các khu dân cư và khu công nghiệp ngày càng xuất hiện dày đặc, từ đó hình thành nên tình trạng ô nhiễm ánh sáng.

Các quốc gia tại Nam Mỹ, châu Phi và châu Á cũng ngày càng trở nên sáng hơn do sự gia tăng của ánh sáng nhân tạo vào ban đêm trong bối cảnh quá trình đô thị hóa nhanh chóng cùng sự phát triển của hạ tầng chiếu sáng, biển quảng cáo và các khu thương mại khiến bầu trời đêm tự nhiên dần bị che lấp. Ngay cả những nơi hẻo lánh như miền Bắc Chile hay Tây Texas (Mỹ) cũng chịu tác động từ ánh sáng từ các hoạt động khai khoáng và công nghiệp dầu khí.

Được mệnh danh là "thành phố không có đêm", Thượng Hải (Trung Quốc) từ lâu đã nổi tiếng với những dải đèn neon rực rỡ, bảng quảng cáo LED và màn trình diễn ánh sáng tại các khu thương mại cũng như điểm du lịch. Tuy nhiên, việc sử dụng ánh sáng nhân tạo quá mức đã gây ra nhiều tác động tiêu cực.

Cùng với sự phát triển của công nghệ và đô thị hóa, mức độ ô nhiễm ánh sáng tiếp tục gia tăng và xuất hiện ở hầu hết các quốc gia trên thế giới. Chuyên trang khoa học *Science* trích phân tích dữ liệu trong giai đoạn 2011-2022 cho thấy, độ sáng bầu trời do ánh sáng nhân tạo đang tăng theo cấp số nhân trên thế giới, với mức tăng đáng báo động 10% mỗi năm.

Tác động dễ nhận thấy nhất của ô nhiễm ánh sáng là bầu trời đêm dần đánh mất dải ngân hà. Ánh sáng khuếch tán từ đô thị làm lu mờ các ngôi sao, khiến người dân ở nhiều thành phố chỉ còn nhìn thấy một bầu trời nhạt nhòa vào ban đêm. Theo thang đo Bortle - hệ thống đánh giá độ sáng của bầu trời đêm tại một địa điểm cụ thể, nhiều đô thị hiện nay đã rơi vào nhóm có mức sáng cao nhất và dải ngân hà gần như không thể quan sát bằng mắt thường.

Một nghiên cứu công bố trên tạp chí *Science Advances* chỉ ra rằng, hơn 80% dân số toàn cầu và trên 99% dân số ở Mỹ và châu Âu đang sống dưới bầu trời bị ô nhiễm ánh sáng. Ở các đô thị lớn như New York (Mỹ), Bắc Kinh (Trung Quốc) hay Mumbai (Ấn Độ), nhiều thế hệ đã lớn lên mà chưa từng được trải nghiệm một bầu trời đêm thực sự. Sự mất mát này không chỉ mang tính vật lý mà còn ảnh hưởng sâu sắc đến văn hóa và tâm lý con người.

Thủ đô Paris (Pháp) từ lâu đã nổi tiếng là kinh đô ánh sáng. Tuy nhiên, một xã của thành phố Paris có tên là Orsay, hiện đang đi đầu trong việc giảm ô nhiễm ánh sáng. Tại đây, người dân thực hiện biện pháp tắt đèn công cộng từ nửa đêm đến 5h sáng mỗi ngày, nhờ đó có thể nhìn thấy bầu trời đầy sao - điều từng bị che khuất bởi ánh đèn đường cao áp trong nhiều năm.

Trong khi đó, Thượng Hải cũng trở thành thành phố đầu tiên ở Trung Quốc ban hành quy định pháp lý nhằm kiểm soát ô nhiễm ánh sáng. Theo quy định bảo vệ môi trường cấp thành phố vừa được sửa đổi, các hành vi vi phạm có thể bị phạt tới 50.000 nhân dân tệ (khoảng 7.400 USD). Quy định cũng nhấn mạnh việc kiểm soát chặt chẽ các vật liệu có tính phản xạ cao, như tường kính của các tòa nhà. Các hệ thống chiếu sáng mới cũng bị hạn chế và phải tuân thủ các tiêu chuẩn chiếu sáng đảm bảo an toàn giao thông và tránh gây ảnh hưởng đến sinh hoạt của cư dân. Đến nay, Thượng Hải vẫn tiếp tục dẫn đầu trong việc thiết kế chiếu sáng đô thị, tập trung vào công nghệ chiếu sáng mới thân thiện với môi trường.

Bên cạnh đó, tổ chức DarkSky International cũng đang thúc đẩy những giải pháp thiết thực cấp chứng nhận các khu bảo tồn, hỗ trợ xây dựng chính sách chiếu sáng cộng đồng và nâng cao nhận thức khôi phục bầu trời đêm tự nhiên. Các khu bảo tồn bầu trời tối được chứng nhận hiện có mặt ở hầu hết các châu lục, cho thấy những chính sách chiếu sáng hợp lý có thể giúp khôi phục bầu trời đêm đầy sao. Từ năm 2001 đến nay, DarkSky International đã công nhận hơn 200 địa điểm bầu trời tối tại 22 quốc gia, trong đó có Nhật Bản. Thị trấn Bisei nằm ở phía Tây Nam tỉnh Okama, Nhật Bản đã được DarkSky International cấp chứng nhận trách nhiệm bảo tồn bầu trời đêm, tạo ra một khu vực thân thiện với bầu trời tối.

Nhờ các sáng kiến và chính sách chiếu sáng bền vững, nhiều quốc gia trên thế giới đang nỗ lực hạn chế ô nhiễm ánh sáng, nhằm khôi phục bầu trời đêm giữa những đô thị ngày càng sáng rực ánh đèn. ■

CÂU CHUYỆN VĂN HÓA

Mong manh di sản văn hóa Ba Tư

● TÙNG QUANG

Xung đột leo thang căng thẳng tại Trung Đông đang đẩy khu vực vào vòng xoáy bất ổn mới, tác động sâu rộng đến mọi mặt của đời sống, kinh tế và địa chính trị, trong đó không thể không nói đến di sản văn hóa hàng nghìn năm.

Các đợt không kích dữ dội nhằm vào thủ đô Tehran của Iran vào tối 1.3 đã khiến sóng xung kích làm vỡ kính, gương tại cung điện Golestan - di sản thế giới được UNESCO công nhận năm 2013. Cửa sổ, cửa ra vào và gương bên trong cung điện Golestan tại Tehran, Iran đều bị ảnh hưởng bởi dư chấn từ các vụ nổ, một phần cung điện Golestan đã bị hư hại. Trong tuyên bố ngày 2.3, UNESCO cho biết cung điện hoàng gia, nằm trong vùng đệm bảo vệ của di sản ở thủ đô Iran bị tổn hại nghiêm trọng. Tổ chức này cũng bày tỏ "quan ngại về việc bảo vệ các di sản văn hóa trong bối cảnh bạo lực leo thang ở Trung Đông".

Tại Marble Throne Hall (sảnh Ngai Cẩm Thạch) nằm ở tầng trệt, nhiều chi tiết trang trí trần nhà có niên đại khoảng năm 1750 đã rơi xuống. Các cửa sổ hướng ra sân trong và phía ngoài đều bị vỡ, trong khi nhiều khu vực sàn nhà bị hư hại nặng. Mirror Hall (sảnh Gương) do kiến trúc sư Abul Hasan Isfahani (1861-1946) thiết kế, nổi tiếng với kỹ thuật trang trí tinh xảo cũng bị ảnh hưởng. Tất cả cửa sổ hướng ra ngoài của sảnh đều vỡ và nhiều phần trang trí trần nhà bị hư hại nghiêm trọng. Bộ trưởng Di sản Văn hóa Iran Seyed Abbas Salehi đã gửi đơn khiếu nại lên UNESCO sau vụ tấn công vào cung điện Golestan, khuyến nghị UNESCO cử đại diện tới hiện trường để ghi nhận mức độ thiệt hại và hỗ trợ công tác phục dựng di sản. "Những hiện vật trong cung điện này giống như con của tôi. Bao năm công sức dành cho nơi đây. Những sàn nhà và họa tiết trần độc đáo đã bị phá hủy, trong khi chúng tôi vừa hoàn thành việc trùng tu sảnh Gương cách đây một tuần", Giám đốc cung điện Golestan Afarin Emami nói trong nước mắt.

Không xót xa làm sao được khi cung điện được xem là viên ngọc quý, kiệt tác kiến trúc kết hợp giữa nghệ thuật thủ công Ba Tư truyền thống và các ảnh hưởng từ phương Tây. Cung điện ban đầu được xây dựng như một pháo đài của đế chế Safavid vào thế kỷ XVI. Sau đó, công trình trở thành trụ sở chính quyền của triều đại Qajar và được trùng tu trong thế kỷ XIX dưới sự chỉ đạo của kiến trúc sư Haji Abol-hasan Mimar Navai. Năm 2013, công trình được UNESCO ghi danh di sản văn hóa thế giới.

Nhưng Tehran đâu chỉ có cung điện Golestan. Ba Tư trước đây, Iran ngày nay được xem là cái nôi của một trong những nền văn minh lâu đời, rực rỡ nhất nhân loại với hơn 5.000 năm lịch sử. Đây là trung tâm đế chế hùng mạnh bậc nhất cổ đại, cầu nối văn hóa Đông - Tây, nổi tiếng với vườn Ba Tư, triết học, thơ ca và các phát minh độc đáo… Không phải ngẫu nhiên đất nước này có tới 29 di sản thế giới được UNESCO ghi danh.

Thế nhưng, những di sản nghìn năm đang mong manh dưới mưa bom, bão đạn. Cơ quan văn hóa của UNESCO cũng đã gửi tọa độ địa lý của các di sản thế giới cho tất cả bên liên quan nhằm tránh nguy cơ phá hủy, theo các công ước quốc tế về bảo vệ di sản. Với tư cách di sản thế giới, công trình được bảo vệ theo luật pháp quốc tế, bao gồm Công ước La Hay năm 1954 về bảo vệ tài sản văn hóa trong xung đột vũ trang và Công ước năm 1972 về bảo vệ di sản văn hóa và thiên nhiên thế giới. Và theo Tòa án Hình sự Quốc tế, việc cố ý phá hoại các di sản thế giới có thể bị xem là tội ác chiến tranh.

Đấy là lý thuyết. Thế giới đương đại đã trải qua biết bao xung đột, cuộc chiến; và cũng chừng ấy thời gian biết bao di sản văn hóa thế giới vô tình hoặc hữu ý đã bị phá huỷ một cách không thương tiếc. Nhưng thử hỏi, đã có đương sự nào ra Tòa án Hình sự Quốc tế?

Chỉ có chấm dứt chiến tranh mới bảo vệ được di sản văn hóa, cao hơn là bảo vệ tính mạng con người, mang lại hòa bình bền vững, tạo điều kiện cho sự ổn định, phát triển kinh tế - xã hội cho khu vực cũng như trên toàn thế giới. ■